

DLOUHODOBÝ ZÁMĚR VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY V ÚSTECKÉM KRAJI 2008/2010

Zpracoval autorský kolektiv ve spolupráci se sociálními partnery.

Předkládá:

Ing. Štěpán Harašta, vedoucí odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu
Ústeckého kraje

V Ústí nad Labem dne

OBSAH

Úvod

- I. Dosažené výsledky a změny a zhodnocení plnění cílů Dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2005/2008
  - I.1 Naplňování konkrétních úkolů v oblasti restrukturalizace sítě středních a vyšších odborných škol v kraji str. 5
- II. Sociálně ekonomické podmínky rozvoje v Ústeckém kraji (trh práce, zaměstnanost, Vzdělanostní úroveň, sociální soudržnost, udržitelný rozvoj)
  - II.1 Zaměstnanost str. 9
  - II.2 Udržitelný rozvoj str. 11
  - II.3 Průmyslové zóny a jejich vazba vzdělání – zapojení škol do přípravy pracovní síly str. 12
    - II.3.1 Spolupráce s Okresními hospodářskými komorami a Krajskou hospodářskou komorou v Ústeckém kraji str. 12
    - II.3.2 Centra vzdělávání str. 13
    - II.3.3 Spolupráce při zajištění pracovních sil průmyslovou zónou Triangle str. 13
- III. Demografické a statistické ukazatele Ústeckého kraje
  - III.1 Demografická charakteristika obyvatelstva Ústeckého kraje str. 14
  - III.2 Vzdělanostní struktura obyvatelstva str. 14
  - III.3 Situace ve středním odborném školství v kraji – stav a vývoj str. 17
- IV. Strategie dalšího rozvoje krajského systému škol
  - IV.1 Postup na vytvoření soustavy páteřních škol zřizovaných Ústeckým krajem a normativní financování jejich provozních nákladů do roku 2009 – 2010 str. 20
    - IV.1.1 Charakteristika krajské strategie str. 20
    - IV.1.2 Základní principy str. 21
    - IV.1.3 Základní cíle str. 21
- V. Změny cílů a obsahu vzdělávání, zvyšování, sledování a hodnocení kvality vzdělávání v Ústeckém kraji
  - V.1 Předškolní vzdělávání str. 22
  - V.2 Základní vzdělávání str. 22
  - V.3 Střední vzdělávání str. 23
- VI. Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a zajištění rovného přístupu ke vzdělávání
  - VI.1 Dopady zákona 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, na oblast speciálního školství str. 24
    - VI.1.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v základní škole str. 24
    - VI.1.2 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve střední škole str. 25
  - VI.2 Multikulturní výchova str. 26
- VII. Základní umělecké, jazykové a zájmové vzdělání
  - VII.1 Základní umělecké školy str. 26
  - VII.2 Střediska volného času str. 27
- VIII. Systém poradenských služeb, kariérové poradenství, péče o talenty
  - VIII.1 Poradenská činnost str. 28
  - VIII.2 Koncepce rozvoje školských poradenských služeb v Ústeckém kraji str. 29
- IX. Další vzdělávání dospělých a další vzdělávání pedagogických pracovníků
  - IX.1 Další vzdělávání dospělých v rámci celoživotního učení str. 30
    - IX.1.1 Charakteristika koncepcí dalšího vzdělávání na středních a vyšších odborných

školách zřizovaných Ústeckým krajem	str. 30
IX.1.2 Zapojení středních škol zřizovaných Ústeckým krajem do procesu vzdělávání dospělých v roce 2007	str. 32
IX.2 Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP)	str. 32
IX.2.1 Koncepční program DVPP zpracovaný PPP a ZDVPP ÚK s cílem postupného zvyšování kompetencí pedagogů	str. 33
IX.2.2 DVPP realizované středními školami	str. 34
X. Finanční nároky na veřejné rozpočty v dělení na státní a krajské, provozy a investice, majetek a mzdy	
X.1 Finanční nároky na veřejné rozpočty	str. 34
X.1.1 Finanční nároky na státní rozpočet dle § 160 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů	str. 34
X.1.2 Finanční nároky na rozpočet kraje	str. 35
X.1.2.1 Provozní náklady na školy a školská zařízení zřizovaná Ústeckým krajem a předpoklad do roku 2010	str. 35
X.1.2.2 Investiční náklady na školy a školská zařízení zřizovaná Ústeckým krajem	str. 36
X.2 Další zdroje financování (EU VISP, OP VPK, další dotace, IPRM)	str. 36
X.2.1 Vlastní rozvojové programy Ústeckého kraje	str. 37
X.2.2 Stipendium Ústeckého kraje	str. 38
X.2.3 Projektové záměry Ústeckého kraje pro ROP (období 2007 – 2009)	str. 38
X.2.4 Projektové záměry Ústeckého kraje pro OP VPK (období 2007 – 2013)	str. 39
XI. Budoucí výkony, kapacity škol, struktura škol a hlavních skupin oborů vzdělání	
XI.1 Kvantitativní vývoj vzdělávací soustavy Ústeckého kraje	str. 40
XI.2 Seznam indikátorů kvantitativního vývoje vzdělávací soustavy Ústeckého kraje	str. 44
XII. Závěr	str. 60
Přehled použitých zkratk	str. 61

Úvod

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji byl zpracován na základě ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Jeho struktura vychází z ustanovení § 2 vyhlášky MŠMT č.15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Při tvorbě Dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávací soustavy Ústeckého kraje vycházeli autoři z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky, vydaného MŠMT v roce 2007, ze statistických, demografických a ekonomických dat charakterizujících školskou soustavu Ústeckého kraje. Dále z analýz stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji a Postupu vytvoření soustavy páteřních škol zřizovaných Ústeckým krajem a normativní financování jejich provozních nákladů do roku 2009/2010, dokumentu, schváleného Zastupitelstvem Ústeckého kraje v prosinci 2006.

Cílem Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2008/2010 je vytvoření moderní a efektivní vzdělávací soustavy, jejíž struktura a objem bude v souladu s celkovým rozvojem a potřebami Ústeckého kraje .

I. Dosažené výsledky a změny a zhodnocení plnění cílů Dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2005/2008

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2005/2008 vymezil pro řešené období dvě hlavní skupiny cílů. Cíle dlouhodobé, zahrnující krajské školství jako celek a cíle konkrétní, vedoucí zejména k realizaci konkrétní krajské strategie na vytvoření optimální soustavy středních škol. Dlouhodobé cíle jsou realizovány postupně, zejména podle finančních možností kraje.

V roce 2007 byl dokončen proces postupné rekonstrukce dětských domovů zřizovaných krajem a jejich uvedení do souladu s požadavky zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Náklady na rekonstrukci 14 dětských domovů přesáhly v celkové sumě 420 mil. Kč. Došlo k ukončení činnosti odloučeného pracoviště Dětského domova, Základní školy a Střední školy, Žatec, příspěvkové organizace, v Lounech, kdy po dokončení rekonstrukce objektu v Žatci byly všechny děti soustředěny do nových prostor v Žatci. Uvolněný objekt v Lounech byl předán majiteli, tedy Městu Louny.

Úspěšně je realizován proces integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do základních škol běžného typu. Jsou otevírány speciální třídy pro tyto žáky v běžných základních školách. Kde si to vyžaduje vzdělávací potřeba žáků, vznikají místa pro asistenty pedagoga

Podpora a zajištění rovného přístupu ke vzdělání i pro děti a žáky se sociálním znevýhodněním je v kraji realizována ve značném rozsahu tak, aby vyhovovala potřebám škol a žáků. V roce 2007 pracovalo ve 49 základních školách všech zřizovatelů v Ústeckém kraji 71 asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním. Na 42 školách bylo k dispozici 44 přípravných tříd pro 563 žáky (po dvou třídách v ZŠ Litvínov – Janov a v ZŠ Most, Rudolice). Zajištění uvedené sítě přípravných tříd si v roce 2007 vyžádalo cca 150 000 tis. Kč ze státního rozpočtu.

Podpora aplikace nástrojů sebehodnocení ve školách ve vazbě na zavedené a uplatňované systémy managementu jakosti, zejména ISO 9001:2002 v rámci aplikace ISO/IWA 2:2003, EFQM a CAF, vedla k implementaci těchto programů ve Střední škole technické, Most-Velebudice, Dělnická 21, příspěvkové organizaci a Střední škole energetické a stavební, Chomutov, Na Průhoně 4800, příspěvkové organizaci. Je příznačné, že tyto nástroje realizují zejména školy velké.

Modernizace stávající sítě základních škol praktických a speciálních tak, aby vyhovovala potřebám vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, probíhá postupně. Především v souvislosti s naplňováním předpisů BOZP a hygienických předpisů, které by měly školy a školská zařízení splňovat. Současně dochází k restrukturalizaci škol. V kraji již nepůsobí žádná samostatná základní škola při zdravotnickém zařízení, péči o žáky v léčebnách a nemocnicích postupně převzaly ZŠ speciální. Ve zdravotnických zařízeních je tak zajištěna efektivní výchova a vzdělání s tím, že nástupnické školy lépe ekonomicky a organizačně zvládají nárazovost práce pro zdravotnické zařízení typickou.

I.1 Naplňování konkrétní úkolů v oblasti restrukturalizace sítě středních a vyšších odborných škol v kraji.

Rok 2006

- ⇒ Základní škola při Dětské lázeňské léčebně, Teplice, příspěvková organizace byla k 1. 9. 2006 sloučena se Speciální základní školou a Speciální mateřskou školou, Teplice, Trnovanská 1331, příspěvková organizace.

Rok 2007

- ⇒ k 1. 1. 2007 byl Školní statek Měcholupy, Pražská 89, příspěvková organizace sloučen s Krajskou majetkovou, příspěvkovou organizací a jeho činnost jako školského zařízení byla ukončena.
- ⇒ k 1. 1. 2007 byla Základní škola při zdravotnickém zařízení a Mateřská škola, Ústí nad Labem, Sociální péče 3316, příspěvková organizace sloučena se Základní školou praktickou a Základní školou speciální, Ústí nad Labem, Pod Parkem, 2788, příspěvková organizace.
- ⇒ k 1. 9. 2007 byla Střední odborná škola technická, Štětí, Pivovarská 594, příspěvková organizace sloučena s Vyšší odbornou školou obalové techniky a Střední školou, Štětí, Kostelní 134, příspěvkovou organizací.
- ⇒ k 1. 9. 2007 byla sloučena Střední škola sociální, Šluknov, Karlova 564, příspěvková organizace se Střední lesnickou školou, Šluknov, T.G. Masaryka 580, příspěvková organizace.
- ⇒ k 1. 9. 2007 byla sloučena Střední škola stavební, Chomutov, Na Moráni 4803, příspěvková organizace s Integrovanou střední školou energetickou, Chomutov, Na Průhoně 4800, příspěvková organizace.
- ⇒ k 1. 9. 2007 byla sloučena Obchodní akademie, Chomutov, Černovická 2901, příspěvková organizace a Odborné učiliště a Praktická škola, Jirkov, Jezerská 272, příspěvková organizace s Integrovanou střední školou, Údlice, Jirkovská 119, příspěvková organizace. Nástupnická organizace má sídlo v Chomutově.
- ⇒ Byla dokončena projektová příprava a schváleno sloučení Střední školy textilní, Teplice, E. Dvořákové 14, příspěvkové organizace se Středním odborným učilištěm obchodu a služeb, Teplice, Alejní 14, příspěvkovou organizací. Cílem sloučení je vytvoření páteřní školy v souladu se schválenou strategií kraje. Páteřní škola bude efektivně využívat zejména nemovitý majetek a zajistí přetrvání málopočetných oborů se zaměřením na textilní výrobu.
- ⇒ Byla dokončena projektová příprava a schváleno sloučení Střední odborné školy a Středního odborného učiliště, Krupka, Na Příkopě 77, příspěvkové organizace se Střední školou stavební, Teplice, Fr. Šrámka 1350, příspěvkovou organizací. Cílem sloučení je vytvoření páteřní školy v souladu se schválenou strategií kraje. Páteřní škola bude efektivně využívat zejména nemovitý majetek a zajistí další existenci a rozvoj středního vzdělávání v Krupce se zaměřením na potřeby blízké průmyslové zóny.
- ⇒ Byla dokončena projektová příprava a schváleno sloučení Speciální základní školy a Speciální mateřské školy, Děčín, 17. listopadu 673/8, příspěvkové organizace se Speciální základní školou, Děčín IX-Bynov, Teplická 65, příspěvkovou organizace. Cílem sloučení je vytvoření páteřní školy v souladu se schválenou strategií kraje. Páteřní škola bude efektivně využívat zejména nemovitý majetek a zajistí dostupnost speciálního vzdělávání žákům z Děčína a spádové lokality. Součástí nově vzniklé školy bude rovněž Speciální pedagogické centrum.
- ⇒ Byla dokončena projektová příprava a schváleno vytvoření Podkrušnohorského gymnázia v Mostě cestou sloučení Gymnázia, Bílina, Břežánská 9, příspěvkové organizace s Gymnáziem, Most, Čs. armády 1530, příspěvkovou organizací. Cílem

sloučení je vytvoření páteřní školy v souladu se schválenou strategií kraje. Páteřní škola bude efektivně využívat zejména nemovitý majetek a zajistí zachování gymnaziálního vzdělávání v Bílině včetně nabídky sportovního zaměření.

- ⇒ Byla dokončena projektová příprava a schváleno sloučení Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné školy zdravotnické, Teplice, Kapelní 2, příspěvková organizace se Střední zdravotnickou školou a Vyšší odbornou školou zdravotnickou, Ústí nad Labem, Palachova 35, příspěvkovou organizací. V Teplicích tak zůstane zachováno pracoviště Střední zdravotnické školy, které bude zejména v oblasti odborného vyučování napojeno na Lázně Teplice.
- ⇒ Byla dokončena projektová příprava a schváleno sloučení Obchodní akademie, Rumburk, Komenského 927/12, příspěvkové organizace se Střední zdravotnickou školou, Rumburk, Františka Nohy 6/959, příspěvkovou organizací. Cílem sloučení je vytvoření páteřní školy v souladu se schválenou strategií kraje. Páteřní škola zajistí zejména zachování obou nosných oborů vzdělání sloučených málopočetných škol.
- ⇒ Byla zahájen druhá etapa jednání o systémovém řešení problematiky krajských domů dětí a mládeže a jejich převodu na obce s cílem zachování jednoho krajského domu dětí a mládeže v Ústí nad Labem. Touto etapou by byla uzavřena problematika různorodého zřizování školských zařízení pro volný čas v kraji do roku 2009.

K 1. 9. 2007 tak byl Ústecký kraj zřizovatelem celkem 149 škol a školských zařízení.

Rok 2008

- ⇒ k 1. 9. 2008 bude realizováno sloučení Střední odborné školy a Středního odborného učiliště, Krupka, Na Příkopě 77, příspěvkové organizace se Střední školou stavební, Teplice, Fr. Šrámka 1350, příspěvkovou organizací
- ⇒ k 1. 9. 2008 bude realizováno sloučení Střední školy textilní, Teplice, E. Dvořákové 14, příspěvkové organizace se Středním odborným učilištěm obchodu a služeb, Teplice, Alejní 14, příspěvkovou organizací.
- ⇒ k 1. 9. 2008 bude realizováno vytvoření Podkrušnohorského gymnázia v Mostě cestou sloučení Gymnázia, Bílina, Břežanská 9, příspěvkové organizace s Gymnáziem, Most, Čs. armády 1530, příspěvkovou organizací.
- ⇒ k 1. 9. 2008 bude realizováno sloučení Speciální základní školy a Speciální mateřské školy, Děčín, 17. listopadu 673/8, příspěvkové organizace se Speciální základní školou, Děčín IX-Bynov, Teplická 65, příspěvková organizace.
- ⇒ k 1. 9. 2008 bude realizováno sloučení Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné školy zdravotnické, Teplice, Kapelní 2, příspěvková organizace se Střední zdravotnickou školou a Vyšší odbornou školou zdravotnickou, Ústí nad Labem, Palachova 35, příspěvkovou organizací.
- ⇒ k 1. 9. 2008 bude realizováno sloučení Obchodní akademie, Rumburk, Komenského 927/12, příspěvkové organizace se Střední zdravotnickou školou, Rumburk, Františka Nohy 6/959, příspěvkovou organizací.
- ⇒ Jako výstup procesu systémového řešení zřizovatelství domů dětí mládeže by mělo dojít k realizaci převodu vybraných domů dětí a mládeže pod obce cestou zrušení krajských příspěvkových organizací a zřízení nových obecních domů dětí a mládeže na jejich místě. Tam, kde převod neproběhne, bude dům dětí a mládeže začleněn do Domu dětí a mládeže Ústeckého kraje jako odloučené pracoviště.

K 1. 9. 2008 bude mít Ústecký kraj 142 příspěvkových organizací. Racionalizačním procesem dojde k nárůstu průměrné velikosti střední školy cca 460 na 520 žáků. Dojde k uvolnění objektů dosud využívaných 6 školami. Souběžně dojde k lepšímu a efektivnějšímu využití společných prostor tam, kde v případě málo naplněné školy byly k dispozici prostory, které škola naopak kapacitně nedostačující využije k uspokojení poptávky po nabízených vybraných oborech vzdělání.

II. Sociálně ekonomické podmínky rozvoje v Ústeckém kraji (trh práce, zaměstnanost, vzdělanostní úroveň, sociální soudržnost, udržitelný rozvoj)

Charakteristiku Ústeckého kraje z pohledu jeho sociálně ekonomických podmínek vyčerpávajícím způsobem zpracoval Český statistický úřad v dokumentu **Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Ústeckého kraje v letech 2000 až 2005** ([http://www.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/t/C8001BC81B/\\$File/1342360602.pdf](http://www.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/t/C8001BC81B/$File/1342360602.pdf)).

Z tohoto dokumentu pro potřeby dlouhodobého záměru uvádíme jen vybrané charakteristiky kraje:

„Ústecký kraj se nachází v severozápadní části České republiky a spolu s Karlovarským krajem tvoří Region soudržnosti NUTS2 Severozápad. Rozkládá se na ploše 5 335 km², což představuje asi 6,8 % rozlohy ČR. Je tedy středně velkým krajem (sedmým v pořadí krajů). Přes svou pověst průmyslového kraje dosahuje podíl zemědělské půdy na celkové výměře 52 %, což odpovídá také sedmému místu na hypotetickém žebříčku krajů České republiky.

Ústecký kraj byl s 823 tisíci obyvateli na konci roku 2005 pátým nejlidnatějším krajem v České republice. Ve městech žije přes 79,1 % obyvatel, což odpovídá třetímu místu v porovnání s mírou urbanizace v ostatních krajích, resp. druhému místu, pokud vyloučíme Hlavní město Praha. Navíc je Ústecký kraj krajem se čtvrtou nejvyšší hustotou obyvatelstva v České republice.

Ve srovnání se zbytkem republiky je Ústecký kraj dlouhodobě „nejmladším“ krajem. Má ve své populaci nejen nejvyšší podíl dětí do 14 let (15,7 %), ale také nejnižší podíl 65letých a starších obyvatel (12,6 %). Příčiny relativního mládí Ústeckého kraje lze hledat v jeho specifickém vývoji migrace od 2. světové války. Po válce byla značná část původního obyvatelstva odsunuta a rozvíjející se těžký průmysl stimuloval migraci převážně mladých pracovních sil do kraje. Výsledkem byla a je dlouhodobě vyšší natalita (10,6 ‰ v roce 2005) i úhrnná plodnost (1,375 dítěte na jednu ženu) v porovnání se zbytkem republiky. Relativní mládí populace potvrzuje i nejnižší průměrný věk v ČR (39,0 let).

Mladší populace, jako je ta v Ústeckém kraji, dosahuje díky relativně nižšímu podílu starších obyvatel většinou relativně nízké míry úmrtnosti. V případě Ústeckého kraje tomu tak ovšem není. Ten měl v roce 2005 ihned po Středočeském kraji (11,2 ‰) druhou nejvyšší obecnou míru úmrtnosti (10,9 ‰) v České republice. Tento jev potvrzuje i dlouhodobě nejnižší střední délka života (naděje dožití). Zatímco v České republice byla v letech 2004-2005 naděje dožití mužů 72,9 let, v případě Ústeckého kraje je to o více než dva roky méně (70,8 let). Podobné je to i s nadějí dožití žen. V České republice jako celku dosahuje 79,1 let, zatímco v Ústeckém kraji pouze 77,3 let.

Ústecký kraj se v roce 2005 podílel na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky zhruba 6,5 %, což představuje pátý nejvyšší podíl v ČR. Pokud vezmeme v úvahu přepočtení na obyvatele, pak je Ústecký kraj až na desátém místě. To znamená, že v roce 2005 činil regionální HDP na obyvatele Ústeckého kraje 59,7 % průměru EU 25. Pokud eliminujeme vliv věkové struktury obyvatelstva i počet nezaměstnaných a vezmeme v úvahu hrubý domácí produkt na zaměstnance, pak se Ústecký kraj zařadí mezi průměrné kraje, neboť při porovnání s ostatními kraji zaujme sedmé místo. Pokud použijeme ukazatel HDP na zaměstnaného, ukazatel produktivity práce zaměstnaných v ekonomice, dostane se Ústecký kraj na místo šesté. Pokud vezmeme v úvahu produktivitu práce v průmyslu, měřenou tržbami na zaměstnance, potom je Ústecký kraj dokonce na místě druhém, hned za Středočeským krajem. Naopak, pokud porovnáme stavební práce podle místa stavby, zjistíme, že Ústecký kraj byl v roce 2005 krajem se čtvrtými největšími stavebními investicemi na jednoho obyvatele. Podíl odvětví energetiky (výroba a rozvod elektřiny, vody a tepla), druhý nejvyšší příspěvek k hrubé přidané hodnotě (HPH) Ústeckého kraje, byl v

porovnání se zbytkem České republiky vysoký (10,3 %). Za zmínku stojí rovněž odvětví dobývání nerostných surovin. Ve srovnání s ostatními kraji byl jeho příspěvek k tvorbě HPH Ústeckého kraje třetí nejvyšší (4,9 %). Naopak relativně málo v porovnání se zbytkem České republiky se na HPH kraje podílelo zemědělství.

Strukturální problémy se v oblasti sociálně ekonomických ukazatelů projevují dlouhodobě nejvyšší obecnou nezaměstnaností v ČR (14,5 % v roce 2005) i registrovanou mírou nezaměstnanosti (15,4 %). Nezaměstnanost se nejen udržuje na relativně vysoké úrovni, ale také se postupně zhoršuje její struktura. V roce 2005 bylo již téměř 66 % nezaměstnaných bez zaměstnání déle než půl roku a 51 % déle než jeden rok, což představovalo druhou nejhorší pozici v ČR. Přestože se nezaměstnanost udržuje na vysoké úrovni, pohybuje se dlouhodobě průměrná mzda v Ústeckém kraji na relativně vysoké hodnotě. V roce 2005 činila průměrná měsíční mzda fyzických osob 17 094 Kč (podle podnikové metody – podniky se sídlem v kraji bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců). Pokud vezmeme v úvahu mzdy podle pracovníční metody (tj. podle místa výkonu práce Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Ústeckého kraje v letech 2000 až 2005 v podnicích včetně podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců), dosahovala mzda v Ústeckém kraji v roce 2004 hodnoty 15 823 Kč (podle podnikové metody v tomtéž roce 16 320 Kč).

Ve srovnání s ostatními kraji se Ústecký kraj jako celek dlouhodobě potýká se s vyšší kriminalitou. V roce 2005 obsadil 13. místo na pomyslném žebříčku s hodnotou 39,8 trestných činů na 1 000 obyvatel, kdy horší byla situace už pouze v Hlavním městě Praze.

II.1 Zaměstnanost

Situaci v Ústeckém kraji popisuje podrobně **Analýza stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji, kterou každoročně vydává úřad práce pověřený koordinací státní politiky zaměstnanosti v Ústeckém kraji. Pro rok 2006 jde konkrétně o Úřad práce v Ústí nad Labem.** (http://portal.mpsv.cz/sz/local/ul_info/kestazeni/kraj/ulkraj1206.doc)

Z materiálu jsou uvedeny pouze části, které mají vztah k vzdělávání a vzdělávací soustavě v kraji:

„Volná pracovní místa“

Tab. č. 1:

Počet hlášených volných míst podle požadavků na vzdělání

ISCED97	31.12.2005			31.12.2006		
	uchazeči	volná místa	uchaz./ 1 místo	uchazeči	volná místa	uchaz./ 1 místo
bez vzdělání a neúplné základní	369	43	8,6	352	52	6,8
základní vzdělání	30 422	549	55,4	28 169	928	30,4
nižší střední vzdělání	51	2	25,5	48	28	1,7
nižší střední odborné	1 958	2	979,0	1823	8	227,9
střední odborné s vyuč. listem	25 469	1 500	16,3	22 207	2 827	7,9
stř. nebo stř. odb. bez mat.	474	9	52,7	418	16	26,1
ÚSV	1 454	9	161,6	1254	36	34,8
ÚSO s vyučením i maturitou	1 846	26	71,0	1793	78	23,0
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	7 393	383	19,3	6 560	730	9,0
vyšší odborné vzdělání	183	6	30,5	147	24	6,1
bakalářské vzdělání	159	11	14,4	166	11	15,1
vysokoškolské	725	167	4,3	691	257	2,7
doktorské	29	3	9,7	24	8	3,0
celkem	70 532	2 710	26,0	63 652	5 003	12,7

V průběhu roku došlo k výraznému zvýšení evidovaných volných míst v kraji. K 31. 12. 2006 bylo na úřadech práce hlášeno o 2 293 volných pracovních míst více než k 31. 12. 2005. Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci se k uvedenému datu naopak snížil o 6 880. V důsledku tohoto vývoje došlo také ke snížení počtu uchazečů na jedno volné místo z 26 na 12,7. Tvorba pracovních míst souvisí jednak s růstem ekonomiky nastartovaným v roce 2004, dále realizací záměrů investičních pobídek a vlivem sezónních prací. Zaměstnavatelé také více plní oznamovací povinnost uloženou zákonem (nahlášení volných pracovních míst do 10 kalendářních dnů ÚP), aby se vyvarovali eventuální pokuty do výše 500 000,- Kč. Závěrem zmiňujeme, že přibývá zaměstnavatelů, kteří si po zaregistrování na portále MPSV a získání práv od ÚP, volná místa sami zadávají a udržují. Jako největší problém při této činnosti označují zadávání profese podle KZAM, kdy jim nevyhovuje text, který musí být často upřesněn v tzv. doplňujícím textu, a přesto není zaměstnavatel zcela spokojen.

Stále je ze strany zaměstnavatelů všech okresů největší zájem o vyučené uchazeče, zejména v profesích jako např.: zedník, zámečnick, obráběč kovů, svářeč, soustružník, stavební - tesař, truhlář, kuchař-číšník-barman, prodavačka. Tradičně dlouhodobě neobsazená místa jsou profese stavební a strojírenský technik (SŠ/VŠ), obchodní zástupce, pojišťovací agent, učitelé jazyků a lékaři. Další profese uvádíme dle jednotlivých okresů – Chomutov (elektrikář, dělník v elektronice, frézař, instalatér, automechanik, obkladač, klempíř, lakýrník, lešenář, stavební dělník, pokrývač, nástrojař, šička, montážní dělník), Louny (elektrikáři, zdravotní sestry), Litoměřice (šička). Potěšitelné je i zlepšení volných míst pro skupinu nekvalifikovaných, např. řidič, pomocné síly v kuchyni, pomocní dělníci ve zpracovatelském průmyslu. (viz Analýza stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2006, str.8)

Struktura uchazečů o zaměstnání (vzdělání, věk, délka evidence, KZAM)

Tab. č. 2:

Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání (ISCED 97)

stupeň vzdělání	stav k							
	celkem				ženy			
	31. 12. 2005		31. 12. 2006		31. 12. 2005		31. 12. 2006	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
bez vzdělání a neúplné základní	369	0,5	352	0,6	178	0,5	163	0,5
základní vzdělání	30 422	43,1	28 169	44,3	15 483	43,0	14 495	43,7
nižší střední vzdělání	51	0,1	48	0,1	24	0,1	24	0,1
nižší střední odborné	1 958	2,8	1823	2,9	785	2,2	782	2,4
střední odborné s výuč.listem	25 469	36,1	22 207	34,9	12 066	33,5	10 840	32,7
stř. nebo stř. odb. bez mat. i výuč. listu	474	0,7	418	0,7	402	1,1	363	1,1
ÚSV	1 454	2,0	1 254	2,0	989	2,7	855	2,6
ÚSO s vyučením i maturitou	1 846	2,6	1 793	2,8	935	2,6	929	2,8
ÚSO s maturitou (bez vyuč.)	7 393	10,5	6 560	10,3	4 666	12,8	4 245	12,8
vyšší odborné vzdělání	183	0,3	147	0,2	129	0,4	90	0,3
bakalářské vzdělání	159	0,2	166	0,3	77	0,2	91	0,3
vysokoškolské	725	1,0	691	1,1	284	0,8	282	0,9
doktorské	29	0,1	24	0,0	9	0,1	5	0,0
celkem	70 532	100,0	63 652	100,0	36 027	100,0	33 164	100,0

Přes skutečnost, že kvalifikovaní uchazeči nacházejí zaměstnání snadněji než nekvalifikovaní, je jejich podíl (52 %) na celkové nezaměstnanosti mírně vyšší. To lze považovat za příznivý signál, zejména z hlediska potencionálních investorů. Je totiž patrné, že kraj disponuje dostatečnou kapacitou kvalifikované pracovní síly, jejíž jediným handicapem může být nevhodná kvalifikační skladba. Tento handicap však mohou úřady

práce s využitím rekvalifikačních kursů odstranit. Pokud potencionální zaměstnavatel přijde a sdělí s dostatečným předstihem své požadavky na pracovní sílu, není většinou velký problém připravit uchazeče o práci v požadované struktuře. (viz Analýza stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2006, str.12).“

II.2 Udržitelný rozvoj

Jedním z dokumentů, který řeší problémy Ústeckého kraje je Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje na roky 2006-2020

(<http://www.kr-ustecky.cz/soubory/450018/brozura%20cz.pdf>),

kde jsou na stranách 31 až 33 stanoveny základní priority a indikátory rozvoje, ze kterých vybíráme ty, které mohou mít vliv na problematiku vzdělávání:

„Ekonomická oblast

Priorita A Rozvoj nových a stávajících malých a středních podniků s růstovým a inovativním potenciálem a se sídlem v Ústeckém kraji.

Priorita B Ekonomické oživení a zvýšení konkurenceschopnosti Ústeckého kraje s podporou existujících stabilizovaných podniků a s novými investicemi zejména do zavádění moderních environmentálně šetrných technologií.

Priorita C Rozvojem tradičních odvětví primárního sektoru v Ústeckém kraji (zemědělství, lesnictví, rybolov), zajišťujících udržitelné využívání krajiny, umožnit rozvoj následného zpracovatelského průmyslu ve venkovských oblastech kraje tak, aby výsledné produkty určené k místní spotřebě i k exportu měly co největší přidanou hodnotu.

Priorita D Omezovat dopravní potřeby přímo u zdroje (snižováním přepravních nároků vznikajících v důsledku vynucené mobility související s neudržitelným strategickým a územním plánováním).

Priorita E Vytvoření a rozvoj základní i doplňkové infrastruktury cestovního ruchu včetně destinačního managementu a příslušných služeb.

Sociální oblast

Priorita A Rozvoj zaměstnanosti a zaměstnavatelnosti občanů v Ústeckém kraji.

Priorita B Průběžně a systematicky vytvářet podmínky pro zvyšování vzdělanosti a kvalifikace obyvatelstva Ústeckého kraje v souvislosti se zvýšením konkurenceschopnosti na trhu práce.

Priorita C Revitalizace obcí a měst Ústeckého kraje s důrazem na obnovu zastaralého bytového fondu, výstavbu nových bytů a rekonstrukci chátrajících kulturních a technických památek.

Priorita D Zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva vytvořením systému prevence a následné zdravotní péče zejména u typů onemocnění se zvýšeným výskytem v populaci Ústeckého kraje.

Priorita E Posilování sociálního kapitálu Ústeckého kraje. Zlepšení reprodukčního chování, dostatečná integrace minoritních skupin obyvatelstva a omezení výskytu sociálně nežádoucích jevů v populaci Ústeckého kraje.“

Priority v oblasti ekonomické vymezují základní rámec pro další vývoj vzdělávací nabídky škol co do skladby a kapacit poskytovaných oborů vzdělání, priority v oblasti sociální stanovují kvalitativní parametry poskytovaných vzdělávacích služeb zejména v oblasti integrace sociálně a zdravotně znevýhodněných žáků a oblasti celoživotního učení, otevírajícího prostor pro zvyšování vzdělanosti dospělé populace kraje.

II.3 Průmyslové zóny a jejich vazba vzdělání – zapojení školy do přípravy pracovní síly

II.3.1 Spolupráce s Okresními hospodářskými komorami a Krajskou hospodářskou komorou v Ústeckém kraji

V únoru 2005 v Chomutově a následně jako pokračování v květnu 2005 v Lounech proběhla jednání mezi představiteli zaměstnavatelů, středních odborných škol, cechů a hospodářských komor, zaměřená na nastavení společného postupu a možných kroků k posílení zájmu žáků o technické obory vzdělávání a studium jazyků.

Zatímco jednání v Chomutově se zúčastnila reprezentativní skupina zaměstnavatelů, v Lounech již byl přítomen jen jeden.

Závěry z obou jednání však byly obdobné. Je nezbytně třeba, aby došlo k dalšímu posílení spolupráce škol a budoucích zaměstnavatelů s cílem připravit absolventy požadovaných kvalifikací tak, aby se co nejrychleji zařadili do pracovního procesu. Byla zvažována možnost vytvoření firemních středisek pro odbornou praxi.

Příkladem dobré spolupráce škol a zaměstnavatelských svazů je vznik Dobrého listu komory. Dobrý list komory je prestižní dokument hospodářské komory vypovídající o schopnostech pracovníka prvně vstupujícího na trh práce, vydaný vybraným žákům daného oboru. Dokument, kterým komora ověřuje a potvrzuje znalosti absolventa střední školy. Pro udělení Dobrého listu komory musí absolvent splnit pevně stanovené podmínky. Především musí mít dobré studijní výsledky, v profilujícím předmětu musí dosahovat stupně výborný, nesmí mít kázeňské prohřešky a dále se musí pravidelně zúčastňovat aktivit pořádaných školou i mimo školu s souvisejících s odborným zaměřením jím studovaného oboru. Ocenění není určeno jen premiantům, ale všem šikovným žákům, kteří mimořádně dobře zvládnou zvolený obor.

Dobrý list komory je oprávněna vydat pouze Okresní hospodářská komora na základě „Protokolu k udělení“ podepsaného ředitelem střední školy, předsedou místně příslušné OHK a na případné doporučení zástupce složky HK ČR, který se zúčastnil závěrečné zkoušky.

Držitel dobrého listu komory nemá v ruce jen osvědčení o tom, že je již jako absolvent „mistrem“ ve svém oboru, ale v případě, že o to požádá a nebude dál pokračovat ve studiu, mu hospodářská komora zprostředkuje zaměstnání v daném oboru, a to na dobu minimálně jednoho kalendářního roku. Zveřejní ho rovněž jako držitele Dobrého listu komory v okruhu své působnosti. Zde do procesu vstupují zaměstnavatelé, kteří mohou získat kvalitního a perspektivního pracovníka a umožní mu získat minimálně roční praxi. Tím značně zvyšuje šance držitele dobrého listu na trhu práce v případě, že se po roce jedna ze smluvních stran rozhodne zaměstnanecký poměr držitele ukončit.

Udělování dobrého listu komory má za sebou tři roky zkušeností. Za tu dobu získalo Dobrý list komory 51 absolventů. Žádost o zprostředkování zaměstnání OHK Most podalo 9 držitelů. Zájem o získání dobrého listu mezi žáky středních škol na Mostecku postupně stoupá. V roce 2003 ho získalo 11 absolventů, v roce 2005 už to byl dvojnásobek. Rovněž žádosti o zprostředkování zaměstnání podává každý rok více držitelů.

II.3.2 Centra vzdělávání

K procesu neustálého zlepšování spolupráce mezi středními odbornými školami a zaměstnavateli přispívají velkou měrou nová centra vzdělávání zaměřená na podporu technických a strojírenských oborů, která byla otevřena u třech škol v kraji. Na tato centra školy podaly úspěšné projekty v programu SROP.

Jde o střediska při Střední škole technické, Varnsdorf, K. Světlé 2703, příspěvková organizace, Střední škole technické, Most – Velebudice, Dělnická 21, příspěvková

organizace a při Střední průmyslové škole a Vyšší odborné škole, Chomutov, Školní 50, příspěvková organizace.

II.3.3 Spolupráce při zajištění pracovních sil průmyslovou zónu Triangle

Školy působící v oblasti průmyslové zóny Triangle byly zejména v roce 2006 a 2007 zapojeny do spolupráce s Ústeckým krajem a Czechinvestem. Ve spolupráci s investory upravily osnovy jednotlivých předmětů a oborů vzdělání tak, aby absolventi již byli seznámeni s technikou a technologiemi, které investoři zavedou ve výrobě. Celkem se do projektu aktivně zapojilo 13 středních škol působících v kraji.

Jako příklad dobré praxe při spolupráci škol a zaměstnavatelů lze uvést vybudování Výukového a tréninkového centra Ústeckého kraje (pracovně Polygon) při Střední škole technické, Most – Velebudice, Dělnická 21, příspěvková organizace. Cílem je, na základě jednání s firmami, identifikace zájmů v oblasti odborné a profesní přípravy jejich zaměstnanců a uchazečů o zaměstnání. Škola tak získá dostatek informací pro přípravu výukových a výcvikových modulů, které jsou „ušity“ potřebám zaměstnavatelů na míru.

V současné době je příprava těchto výukových a výcvikových modulů v plném proudu. Podílí se na ní řada předních učitelů školy a je v takové fázi, že umožní jejich praktickou realizaci pro konkrétní partnery v termínech stanovených dohodou s nimi a podle jejich potřeb. Nejde však jenom o přípravu výukových a výcvikových modulů pro krátkodobé a střednědobé kursy, ale také o úpravy výuky některých tradičních oborů tak, aby více refletovala skutečné potřeby firem. Ústecký kraj podpořil v roce 2007 vybudování výukového a tréninkového centra 10 000 tis. Kč ze svého rozpočtu.

III. Demografické a statistické ukazatele Ústeckého kraje

III.1 Demografická charakteristika obyvatelstva Ústeckého kraje

Ke konci roku 2006 žilo v Ústeckém kraji **823 265 obyvatel**. Oproti předchozímu roku tak počet obyvatel v podstatě stagnoval. Pokud jde o věkové složení obyvatelstva, patří Ústecký kraj **k nejmladším krajům v České republice**. Průměrný věk dosahoval ke konci roku **39,2 let**, což znamená, že pokračuje dosavadní trend stárnutí populace Ústeckého kraje. V rámci kraje byla nejstarší populace v okrese Litoměřice, nejmladší naopak v okrese Chomutov.

Tab.č. 3:

Obyvatelstvo Ústeckého kraje - stav a predikce vývoje vybraných věkových skupin

počet osob ve věku <i>n</i> let	skutečnost							výhled								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2 - 5 let	31 621	30 525	30 793	31 217	31 763	32 498	33 151	32 355	32 252	32 373	32 353	32 203	32 001	31 762	31 489	31 188
6 - 14 let	92 972	90 222	87 630	84 679	82 181	79 291	76 637	73 962	71 765	70 648	70 558	70 989	71 470	71 805	72 261	72 395
15 - 18 let	44 671	44 141	43 849	43 950	43 397	42 936	42 713	41 369	41 394	40 000	37 619	35 226	32 451	31 121	30 554	30 701
19 - 21 let	37 914	35 301	34 409	33 943	33 527	33 362	33 165	32 649	31 948	31 625	31 247	30 953	30 885	29 442	27 505	24 796

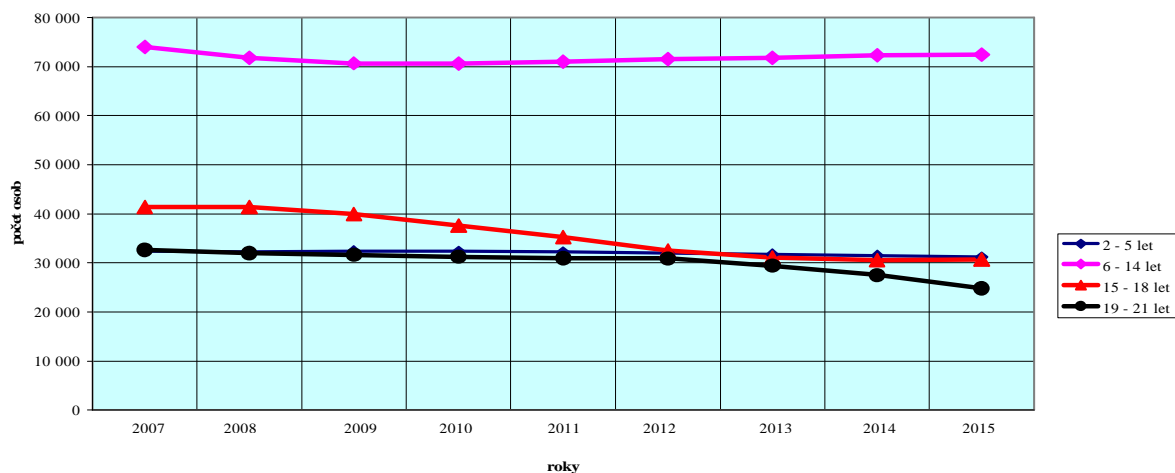
Zdroj: ČSÚ, roční bilance obyvatelstva, do roku 2006

ČSÚ, projekce obyvatelstva v krajích, od roku 2007

Z tabulky je patrné, že počet žáků v základním vzdělávání začne mírně narůstat až od roku 2012. Ve středním školství je klesající tendence trvalá až do roku 2015. Předpokládaný rozdíl mezi roky 2007 a 2015 by mohl dosáhnout až cca 11 tisíc žáků.

Graf č. 1

Obyvatelstvo Ústeckého kraje - predikce vývoje vybraných věkových skupin

III.2 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Nejvyšší stupeň dosaženého vzdělání se u obyvatelstva statisticky sleduje při sčítání lidu, které naposledy proběhlo v roce 2001. Situaci v Ústeckém kraji ilustrují následující tabulky:

Tab.č. 4:

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání

Ústecký kraj	obyvatelstvo		
	celkem	muži	ženy
	počet		
obyvatelstvo celkem	681 355	330 551	350 804
v tom vzdělání:			
základní včetně neukončeného	186 175	67 746	118 429
vyučení bez maturity	132 725	80 658	52 067
střední odborné bez maturity	134 759	75 089	59 670
vyučení s maturitou	8 962	6 154	2 808
úplné stř. všeobecné s maturitou	30 236	11 105	19 131
úplné střední odborné s maturitou	112 729	51 084	61 645
nástavbové studium	12 992	4 636	8 356
vyšší odborné	6 720	3 272	3 448
vysokoškolské	35 944	20 101	15 843
v tom:			
univerzitní	16 138	6 021	10 117
technické	10 367	8 638	1 729
ekonomické	4 761	2 477	2 284
zemědělské a veterinární	1 873	1 309	564
umělecké	355	197	158
ostatní	2 450	1 459	991
z toho bakalářské	2 949	1 509	1 440
vědecká příprava	554	471	83
bez vzdělání	5 617	2 508	3 109
nezjištěno	13 942	7 727	6 215

Zdroj: Český statistický úřad – SLBD 2001

Tab.č. 5:

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání v %

Ústecký kraj	obyvatelstvo v %		
	celkem	muži	ženy
obyvatelstvo celkem	100	100	100
v tom vzdělání:			
základní včetně neukončeného	27,3	20,5	33,8
vyučení bez maturity	19,5	24,4	14,8
střední odborné bez maturity	19,8	22,7	17,0
vyučení s maturitou	1,3	1,9	0,8
úplné střední všeobecné s maturitou	4,4	3,4	5,5
úplné střední odborné s maturitou	16,5	15,5	17,6
nástavbové studium	1,9	1,4	2,4
vyšší odborné	1,0	1,0	1,0
vysokoškolské	5,3	6,1	4,5
v tom:			
univerzitní	44,9	30,0	63,9
technické	28,8	43,0	10,9
ekonomické	13,2	12,3	14,4
zemědělské a veterinární	5,2	6,5	3,6
umělecké	1,0	1,0	1,0
ostatní	6,8	7,3	6,3
z toho bakalářské	8,2	7,5	9,1
vědecká příprava	0,1	0,1	0,0
bez vzdělání	0,8	0,8	0,9
nezjištěno	2,0	2,3	1,8

Zdroj: Český statistický úřad – SLBD 2001

<http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/home>

Tab. č. 6:

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání v roce 2002 podle okresů v Ústeckém kraji

okres	celkem	nejvyšší ukončené vzdělání						
		základní vč. neukončeného	vyuč. a střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou vč. nástavbového	vyšší odborné	vysokoškolské	bez vzdělání	nezjištěno
Děčín	111 143	30 318	44 656	26 675	998	5 039	1 219	2 238
Chomutov	102 862	29 454	40 204	23 515	919	4 610	935	3 225
Litoměřice	95 708	24 978	38 646	23 703	1 031	5 415	689	1 246
Louny	71 378	20 092	28 114	17 105	634	3 894	589	950
Most	96 995	27 616	37 999	22 590	851	5 091	765	2 083
Teplice	105 343	30 204	42 055	24 322	1 072	5 210	738	1 742
Ústí n.L.	97 926	23 513	35 810	27 009	1 215	7 239	682	2 458
Ústecký kraj	681 355	186 175	267 484	164 919	6 720	36 498	5 617	13 942

Zdroj: Český statistický úřad – SLBD 2001

<http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/home>

Podíl obyvatel nad 15 let bez vzdělání v kraji stagnuje a pohybuje se okolo 0,8 % z populace. Stav je setrvalý především s ohledem na vyšší věk této skupiny obyvatel. Stejná je situace také u věkové skupiny osob, které mají pouze základní vzdělání. Jejich podíl činí cca 27 %. Více než 39 % obyvatel kraje starších 15 let má střední vzdělání v oborech s výučním listem, více než 24 % z nich získalo úplné střední vzdělání s maturitou. Rozdíl mezi rokem 2001 a rokem 2002 činí v obou skupinách cca 0,1 %. Trvale nízký je podíl vysokoškolsky vzdělaných, 5,3 %. Podíl vysokoškoláků v kraji stagnuje. Pro srovnání uvádíme vzdělanostní strukturu obyvatelstva v ČR, kdy z následující tabulky je patrné, že zatímco podíl obyvatel s dokončeným středoškolským vzděláním se přibližuje republikovým průměrům, u podílu vysokoškoláků má Ústecký kraj stále ještě co dohánět.

Tab.č. 7:

Stupeň nejvyššího dokončeného vzdělání ve věku 15 a více let podle výsledků sčítání lidu v ČR

rok	1950	1961	1970	1980	1991	2001
základní	83,0%	80,4%	53,1%	44,6%	33,1%	23,0%
odborné bez maturity	9,8%	7,7%	28,9%	32,4%	35,4%	38,0%
úplné středoškolské	5,1%	9,0%	13,6%	17,1%	22,9%	28,4%
vysokoškolské	0,9%	2,2%	3,4%	5,0%	7,2%	8,9%
bez vzdělání	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%
nezjištěno	0,9%	0,4%	0,8%	0,6%	1,1%	1,3%

Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2005, str. 54

III.3 Situace ve středním školství v kraji – stav a vývoj

V roce 2004/2005 měl: „Ústecký kraj čtvrtý nejvyšší počet středních odborných škol na 1000 žáků. V počtu tříd na 100 žáků se Ústecký kraj pohyboval nad průměrnou úrovní ČR. Avšak celkově platí, že počet tříd SOŠ na 100 žáků nebyl mezi kraji tolik rozdílný jako v počtu SOŠ. V Ústeckém kraji se nacházejí spíše SOŠ menší velikosti s nižším počtem tříd. V Ústeckém kraji byl ve školním roce 2004/05 nadprůměrný počet gymnázií na 1000 žáků (druhá nejvyšší pozice) a také velmi nadprůměrný počet tříd na 100 žáků. Tato skutečnost poukazuje na fakt, že v Ústeckém kraji se nacházela spíše gymnázia menší velikosti (s málopočetnými třídami).“ (viz: Profily krajů, ÚSTECKÝ KRAJ, Lucie Mokrá a kol., Ústav pro informace ve vzdělávání – divize Nakladatelství TAURIS, Praha 2006, str. 65,68) (<http://www.uiv.cz/clanek/163/1337>).

Skutečnost, že Ústecký kraj má v porovnání s ostatními kraji v ČR poměrně vysoký počet malých středních škol je dána, především sociálně ekonomickým a historickým vývojem území a ještě v 90. letech minulého století realizovanou resortní politikou vzdělávání, kdy střední odborné školy a střední odborná učiliště „šily“ žáky na míru budoucích zaměstnavatelů. V současné době však je stávající síť škol pro klesající počet žáků příliš rozsáhlá. Neustále probíhající změny vzdělávací nabídky, vyvolané současnými potřebami místního a evropského trhu práce, vedou ke značným disproporcím v zájmu o konkrétní typy vzdělání, a tím vyvolávají nerovnoměrný vývoj v naplněnosti, velikosti, a tím i možnostech rozvoje škol. Zájem o konkrétní typy vzdělávání od doby, kdy střední školství ve své většině přešlo pod kraj, ilustrují následující tabulky.

Tab.č. 8:

Vývoj počtu žáků denní formy studia v jednotlivých skupinách oborů vzdělání poskytujících **střední vzdělání s výučním listem** (dle KKOv s písmeny E a H) ve školách zřizovaných Ústeckým krajem

skupina oborů	školní rok					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
23 - Strojírenství a strojírenská výroba	2 328	2 287	2 205	2 198	2 140	2 229
26 - Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	914	887	868	773	753	671
28 - Technická chemie a chemie silikátů	41	17	11	25	40	26
29 - Potravinářství a potravinářská chemie	398	377	380	437	411	388
31 - Textilní výroba a oděvnictví	573	557	478	659	553	484
33 - Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	829	866	832	931	885	766
34 - Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie	172	152	172	164	137	120
36 - Stavebnictví, geodézie a kartografie	1 141	1 155	1 037	1 594	1 455	1 363
37 - Doprava a spoje	0	20	20	50	26	29
41 - Zemědělství a lesnictví	371	335	312	561	574	525
63 - Ekonomika a administrativa	569	591	625	544	349	150
65 - Gastronomie, hotelnictví a turismus	1 836	1 757	1 728	2 162	2 125	2 109
66 - Obchod	1 003	982	950	969	1 043	1 071
69 - Osobní a provozní služby	489	520	557	748	780	788
82 - Umění a užité umění	28	27	26	27	40	34
celkem	10 692	10 530	10 201	11 842	11 311	10 753

Zdroj dat: UIV

Výše uvedená data ukazují, že zejména v těch skupinách oborů, které jsou poptávány jako nedostatkové, tedy „učební“ obory se situace vyvíjí rozdílně. Zatímco žáků v oborech strojních je stabilní počet, v oborech elektro a stavebních jejich počet klesá a celkově klesá zájem o obory zakončené výučním listem.

Tab.č. 9:

Vývoj počtu žáků denní formy studia v jednotlivých skupinách oborů vzdělání poskytujících **střední vzdělání s maturitní zkouškou a nástavbového studia** (dle KKOv s písmeny K, M, L/0 a L/5) ve školách zřizovaných Ústeckým krajem

skupina oborů	školní rok					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
16 - Ekologie a ochrana životního prostředí	172	160	185	202	193	170
21 - Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárnictví	0	0	0	0	12	10
23 - Strojírenství a strojírenská výroba	1 611	1 860	1 890	1 844	1 805	1 814

skupina oborů	školní rok					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
26 - Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	1 766	1 827	1 873	1 847	1 829	1 806
28 - Technická chemie a chemie silikátů	309	305	257	212	207	176
29 - Potravinářství a potravinářská chemie	42	19	0	0	0	0
31 - Textilní výroba a oděvnictví	64	93	85	92	138	141
33 - Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	0	0	15	30	22	30
34 - Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie	153	164	198	218	246	281
36 - Stavebnictví, geodézie a kartografie	1 252	1 297	1 356	1 344	1 269	1 225
37 - Doprava a spoje	604	553	531	496	515	477
39 - Speciální a interdisciplinární obory	526	532	483	471	488	583
41 - Zemědělství a lesnictví	659	700	699	740	755	782
53 - Zdravotnictví	1 519	1 541	1 511	1 490	1 412	1 419
63 - Ekonomika a administrativa	2 954	2 937	2 934	3 045	3 028	2 996
64 - Podnikání v oborech, odvětví	1 525	1 560	1 694	1 635	1 686	1 572
65 - Gastronomie, hotelnictví a turismus	865	980	1 008	1 069	1 044	1 108
66 - Obchod	342	289	283	316	309	341
68 - Právo, právní a veřejnosprávní činnost	134	119	115	115	108	106
69 - Osobní a provozní služby	0	27	55	75	90	92
75 - Pedagogika, učitelství a sociální péče	993	1 048	1 060	1 033	987	951
78 - Obecně odborná příprava (lycea)	0	0	180	376	682	1 004
79 - Obecná příprava (gymnázia)	7 790	8 284	8 294	8 181	8 165	8 210
82 - Umění a užité umění	0	0	0	0	0	27
celkem	23 280	24 295	24 706	24 831	24 990	25 321

Zdroj dat: UIV

V oborech vzdělání maturitních žáků celkově přibývá, při tom v sledované oblasti strojírenství, stavebnictví a elektro je počet žáků spíše stabilní, v oborech gastro stoupá a hlavní podíl na růstu počtu budoucích maturantů mají nově zavedená lycea. Obecně se projevuje nedostatek žáků v systému uvolněním míst ve středních školách a větší ochota škol nabírat žáky bez výběru a bez ohledu na jejich školní výsledky. Tím se snížil práh pro vstup do maturitních oborů pro všechny zájemce.

Tab.č. 10:

Vývoj počtu studentů denní formy studia v jednotlivých skupinách oborů vzdělání poskytujících vyšší odborné vzdělání a vzdělání v konzervatoři (dle KKOV s písmenem N) ve školách zřizovaných Ústeckým krajem

skupina oborů	školní rok					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
23 - Strojírenství a strojírenská výroba	0	0	0	4	2	0
26 - Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	43	48	74	53	62	58
36 - Stavebnictví, geodézie a kartografie	60	92	120	130	150	146
41 - Zemědělství a lesnictví	185	169	168	166	158	149
53 - Zdravotnictví	466	422	601	541	459	338
63 - Ekonomika a administrativa	0	0	29	55	80	87
68 - Právo, právní a veřejnosprávní činnost	98	90	83	103	168	163
75 - Pedagogika, učitelství a sociální péče	168	151	129	111	91	90
82 - Umění a užité umění	277	284	256	263	254	267
celkem	1 297	1 256	1 460	1 426	1 424	1 298

Úbytek žáků ve vyšších odborných školách v kraji je způsoben zejména zrušením části oborů zdravotnických a jejich nahrazení bakalářským studiem. Do budoucna lze očekávat pokračování trendu masivního nábory do bakalářských studijních programů a minimalizaci vyšších odborných škol.

Z výše uvedených dat a informací je zřejmé:

1. Trend úbytku žáků v oborech vzdělání zakončených výučním listem má setrvalou tendenci a kolísá u jednotlivých oborů.
2. Trend růstu počtu žáků v oborech vzdělání s maturitní zkouškou je rovněž trvalý.
3. Školy za poslední roky dělají maximum pro získání žáků do oborů, které poptává trh práce, které jsou ovšem náročné na studium a praxi a pro absolventy základních škol nejsou dostatečně lukrativní.
4. Školy ve snaze pomoci trhu práce věnují maximální úsilí profesní přípravě žáků (mají-li je zapsány ke studiu), a to zejména ve spolupráci se zaměstnavateli.
5. Školy, ve snaze uspokojit požadavky zaměstnavatelů, úřadů práce a zájemců o vzdělání, věnují velké úsilí realizaci celoživotního učení a vzdělávání včetně realizace rekvalifikačních kurzů.
6. Tam, kde je nastavena dobrá spolupráce mezi školou a firmou při přípravě absolventů, bývá i spokojenost s kvalitou a dovednostmi absolventa.

Zkušenost středních škol z posledních pěti let ukazuje, že ke zlepšení nábory žáků do málopočetných technických, strojních a stavebních oborů, jejichž naléhavou potřebu razantně avizuje krajský trh práce, je třeba aktivní zapojení budoucích zaměstnavatelů. Ti by měli svou pozornost věnovat masivní propagaci a popularizaci řemesel a technických zaměstnání a zacílit ji především do řad budoucích žáků středních škol, tedy žáků 7., 8. a 9. postupných ročníků základních škol a jejich rodičů. Je v zájmu škol, aby se nábory do výše uvedených oborů zlepšily. Lze tedy z jejich strany očekávat maximální vstřícnost a ochotu k partnerství v náborové kampani.

IV. Strategie dalšího rozvoje krajského systému škol

IV.1 Postup na vytvoření soustavy páteřních škol zřizovaných Ústeckým krajem a normativní financování jejich provozních nákladů do roku 2009 – 2010

IV.1.1 Charakteristika krajské strategie

Základním strategickým dokumentem pro školy zřizované Ústeckým krajem, schváleným usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 21/17Z/2006, je od ledna 2007 Postup na vytvoření soustavy páteřních škol zřizovaných Ústeckým krajem a normativní financování jejich provozních nákladů do roku 2009 – 2010. Tento dokument stanoví základní parametry, které by měly splňovat páteřní střední školy zřizované krajem, hlavní modely postupů při jejich tvorbě a základní časový rámec pro dosažení stanovených cílů.

Jedním z klíčových ukazatelů, který ovlivňuje objem provozních prostředků nutných k řádnému chodu krajských středních škol, je počet žáků, které školy vzdělávají. Na základě demografického vývoje se předpokládá, že do roku 2010 poklesne celkový počet žáků v systému krajského středního školství cca o 3000. To představuje úbytek 100 zcela naplněných tříd, který povede k uvolnění částí dosud plných školních prostor, budov, dílen a obslužných školských zařízení.

Vzhledem k normativnímu financování provozních nákladů školství, kdy základ rozpočtu školy je tvořen vztahem $\text{normativ} \times \text{žák}$, kdy normativ bude tvořen podle ekonomické náročnosti jednotlivých oborů vzdělání (od roku 2009 jak normativ v přímých nákladech, tak i normativ provozních nákladů), bude pokles žáků zákonitě znamenat snížení příjmů zejména málopočetných škol.

Kraj proto bude postupně, v návaznosti na konkrétní situaci v jednotlivých druzích a typech škol, s ohledem na místní specifika, přizpůsobovat rozsah využívaného nemovitého majetku skutečným potřebám škol. Jako efektivní se jeví zejména postupné slučování škol s příbuznou vzdělávací nabídkou, které působí v jedné spádové oblasti, do větších celků a odprodej zbytného, zejména nemovitého majetku. Tím bude zajištěn dostatečný objem provozních prostředků na kvalitní vybavení a údržbu škol.

Z výše uvedených skutečností a předpokladů plyne nutnost nastavení soustavy středních škol zřizovaných krajem tak, aby skupina obyvatel kraje ve věku 15 – 19 let měla dostatečný přístup ke střednímu vzdělání v odpovídající škále oborů vzdělání. A zároveň, aby počet, skladba a velikost škol zaručovaly optimální efektivitu finančních prostředků vložených do vzdělávání. K zajištění tohoto úkolu však nestačí změnit velikost a rozmístění škol na území kraje, je třeba rovněž zajistit průhledné a efektivní financování chodu škol.

IV.1.2 Základní principy:

- ⇒ Garantovat dostupnost a úplnost vzdělávací nabídky na území Ústeckého kraje v návaznosti na požadavky trhu práce (zejména zaměstnavatelských svazů a investorů) a na vývoj počtu žáků a s ohledem na systém dalšího vzdělávání.
- ⇒ Zachování škol s jedinečnou vzdělávací nabídkou (SPgŠ, konzervatoř...).
- ⇒ Větší počet škol zachovat zejména v tradičních sídlech v návaznosti na požadavky trhu práce (zejména zaměstnavatelských svazů a investorů), vývoj počtu žáků a ekonomičnost provozu škol, a to dle možností s úplnou vzdělávací nabídkou.
- ⇒ V ostatních lokalitách vytvořit jednu větší střední školu, dle možností s úplnou původní vzdělávací nabídkou.
- ⇒ Optimální počet žáků v jednom samostatném právním subjektu vykonávajícím činnosti školy by neměl být nižší než 400 (s výjimkou škol podle bodu 1).
- ⇒ Spolupráce s řediteli škol při tvorbě lokálních projektů, maximální využití aktivity samotných škol při realizaci soustavy páteřních škol.

- ⇒ Dle možností zapojení zaměstnavatelských subjektů do tvorby projektů páteřních škol dle příslušných spádových lokalit.
- ⇒ Veškeré realizované procesy musí vycházet z platné legislativy a budou moci být realizovány na základě platných rozhodnutí správce rejstříku škol a školských zařízení tj. MŠMT.

Základní **možná** struktura soustavy páteřních škol do roku 2010:

území okresu **Děčín**: celkem 12-13 středních škol, z toho 5 v Děčíně, 2 gymnázia – tři pracoviště

území okresu **Chomutov**: celkem 10 škol, z toho v Chomutově 6, 3 gymnázia

území okresu **Most**: celkem 8 škol z toho 6 v Mostě, 2 gymnázia – tři pracoviště

území okresu **Teplice**: celkem 8 škol z toho 6 v Teplících, 2 samostatná gymnázia

území okresu **Litoměřice**: celkem 8 škol z toho 3 v Litoměřicích, 2 - 3 gymnázia (tři pracoviště)

území okresu **Louny**: celkem 6 - 4 školy, 3 - 2 v Lounech, 3 gymnázia

území okresu **Ústí nad Labem**: celkem 10 škol, z toho 9 v Ústí nad Labem, 2 gymnázia

Konečný počet a finální tvar jednotlivých páteřních škol není a nebude možné předem přesně stanovit. Projekt je rozložen do 3-4 let a každý další krok bude vždy znova zvažovat aktuální situaci v počtech žáků, v naplněnosti oborů, poptávku trhu práce a celkový vývoj spádové lokality uvažované páteřní školy a jejich jednotlivých potenciálních pracovišť.

IV.1.3 Základní cíle

Po vytvoření soustavy páteřních škol by v kraji měly působit jen 4 školy s počtem žáků nižším než 300. Počet žáků ve většině škol se bude pohybovat od 400 žáků výše.

V systému by v roce 2010 nemělo zůstat více než 58 výchovně vzdělávacích center, příspěvkových organizací kraje, oproti počtu 86 v roce 2005. Centra budou sdružovat a nabízet pestrá vzdělávací nabídku, včetně všeobecného středního vzdělání v oborech gymnázií a lyceí tam, kde nebude možné zachovat malá gymnázia (s počtem žáků pod 200) a oborů zdravotnických.

V případě úplné realizace záměru by mohlo být uvolněno k prodeji postupně asi 9 budov. Řada prostor, které jsou nyní využívány ke vzdělávání a nejsou v majetku kraje (platí se nájem), by měla být opuštěna na základě efektivnějšího využití společných prostor sloučených škol.

Kromě racionalizace systému středního vzdělávání by měla být souběžně realizována taková opatření, jednání a postupy, které by vedly ke zrušení zařízení pro volný čas, která dosud zřizuje kraj. Výjimkou by bylo zařízení s krajskou působností, které by se v případě potřeby mohlo stát nástupnickou organizací pro ta zařízení, která by do roku 2009 nepřešla pod správu obcí. Obcím by bylo umožněno, aby v případě zájmu převzaly tato zařízení včetně jimi spravovaného krajského majetku do svého vlastnictví a kompetencí. Stejný postup by měl být souběžně realizován v případě základních uměleckých škol.

Očekávaný ekonomický přínos by mohl, po postupném realizování programu v letech 2007 – 2010, činit až 15% provozních a 10% mzdových prostředků oproti roku 2006. Dále lze předpokládat postupné uvolnění řady dosud využívaných budov, zejména těch, které nejsou v majetku kraje (v první etapě do roku 2010 cca 10 budov) a v řadě případů efektivnější využití stávajících budov rovnoměrným způsobem tam, kde jedna škola se tísní v nedostatečných prostorách a v partnerské škole jsou naopak prostory nevyužívané.

Problematika vyšších odborných škol není tímto postupem samostatně řešena. Hlavním důvodem je dosavadní nejasnost postavení vyšších odborných škol v systému vzdělávací soustavy, vyvolaná zejména doporučením OECD transformovat předimenzovanou nabídku vyššího odborného vzdělávání na bakalářské programy vysokoškolského studia a přídně

zachované vybrané vyšší odborné školy oddělit od škol středních. V okamžiku nastavených jasných podmínek a pravidel může kraj jejich situaci komplexně řešit v souladu s celkovou strategií.

V. Změny cílů a obsahu vzdělávání, zvyšování, sledování a hodnocení kvality vzdělávání v Ústeckém kraji

Institucí, která hodnotí výsledky vzdělávání dosažené změny v procesu zvyšování kvality vzdělávacího procesu i nastavování evaluačních procesů ve školách, je Česká školní inspekce.

Hodnocení dosažených výsledků proto vychází zejména z podkladů, které vznikly na základě práce České školní inspekce v Ústeckém kraji a poznatků odboru školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu ÚK.

V.1 Předškolní vzdělávání

Všechny mateřské školy v kraji již realizují svůj školní vzdělávací program. Rozsah realizovaných změn v rámci kurikulární reformy a jejich efekt pro vzdělávání dětí v předškolním vzdělávání jsou ovlivněny především spoluprací se zřizovateli škol, kvalitou a stupněm přípravy pedagogických pracovníků školy a v nespolední řadě místem působnosti školy. Významným faktorem ovlivňujícím zaměření a kvalitu školního vzdělávacího programu byla pro pracovníky mateřských škol možnost projít potřebným dalším vzděláváním pedagogických pracovníků. Tu pak silně ovlivnily ekonomické možnosti jednotlivých mateřských škol. Přes všechny problémy se však potvrzuje, že převážná většina mateřských škol přešla v rámci reformy od předávání a osvojování si hotových poznatků k prožitkovému a kooperativnímu učení hrou a činnostmi, založenými na aktivní účasti dítěte.

V.2 Základní vzdělávání

V souladu s ustanoveními zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, byly v základních školách působících v Ústeckém kraji zřizovány školní matriky, ustanoveny školské rady a bylo zavedeno hodnocení výsledků vzdělávání žáků v posledním roce plnění povinné školní docházky a v 5. ročníku u žáků, kteří se hlásí k přijetí ke vzdělávání ve střední škole. Kurikulární reforma v základních školách probíhala zejména cestou inovace učebních dokumentů. Byla ukončena realizace podpůrného systémového projektu Hodina (úprava vzdělávacích programů 7. ročníků základních škol směřujících k rozvoji klíčových kompetencí žáků). K 1. 9. 2007 by měly všechny základní školy zahájit realizaci vlastních školních vzdělávacích programů v rozsahu stanovém zákonem.

Do realizace kurikulární reformy zapojuje vedení škol postupně většinu pedagogických pracovníků, nejčastěji formou týmové práce. Tímto je naplněna jedna z podmínek reformy, kdy je průvodním jevem tvorby školních vzdělávacích programů přechod od rutinních stylů řízení vzdělávacího procesu ke spolupráci a projektovému řízení.

Většina škol vypracovala koncepci svého dalšího rozvoje vycházející z národního a krajského dlouhodobého záměru. V jedné třetině škol fungují žákovské samosprávy. V této oblasti je v porovnání s ostatními kraji co dohánět, protože ve zbytku ČR fungují žákovské samosprávy ve více než polovině škol.

Vlastní hodnocení s odpovídajícím výstupem provádí, na základě zjištění ČŠI, zatím asi polovina škol.

Základní cíle dalšího rozvoje základního vzdělávání v kraji jsou dány zejména kurikulární reformou, kdy faktorem, který má hlavní vliv na rozsah a kvalitu výstupů reformy, je a bude i nadále spolupráce vedení školy a zřizovatele, což jsou ve většině případů obce. Za klíčové je považováno zejména rozšíření školního poradenství, péče o talenty a žáky se speciálními

vzdělávacími potřebami, v případě Ústeckého kraje vzdělávání dětí cizinců a jejich integrace do běžného vzdělávacího procesu a veškeré preventivní aktivity škol.

V.3 Střední vzdělávání

Změny v oblasti středního vzdělávání, vyplývající z nového školského zákona a s ním spojené kutikulární reformy lze rozdělit na ty, které již proběhly ve všech středních školách bez ohledu na jejich vzdělávací nabídku a takové, které nabíhají postupně tak, jak jsou připravovány rámcové a následně školní vzdělávací programy.

Všechny školy dobře zvládly nový způsob přijímání ke studiu. Školy mají stanovena jednotná kritéria, která příslušným způsobem zveřejňují. V Ústeckém kraji se potvrdil obecný trend přijímat žáky ke studiu bez přijímacích zkoušek. Velký důraz je kladen na prospěch uchazečů v základní škole. Výstupní hodnocení žáků zohledňovaly školy obvykle jako doplňující informaci. Přijímací zkoušky konaly školy spíše do atraktivních oborů vzdělání, které nabízí jedna až dvě, školy v kraji a do oborů kapacitně omezených. Nový způsob konání přijímacího řízení školy zvládly bez větších obtíží a to i přes značný nárůst administrativy s konáním přijímacího řízení spojeným.

Střední školy dobře zvládly nový způsob konání závěrečných zkoušek zakončených získáním výučního listu, nejlépe pak školy, zapojené do projektu Kvalita I. Příprava nové maturitní zkoušky byla poznamenána nejistotou způsobenou zejména avizovaným odkladem termínu zahájení realizace nových maturit, složitostí organizace maturitních zkoušek, jejich administrativní náročností. Odložení nových maturit by mělo školám umožnit lépe zvládnout přípravu jak organizační, tak obsahovou.

Všechna gymnázia mají připravena nebo dokončují své školní vzdělávací programy. Stejně tak jsou ve fázi příprav, zejména vzdělávání pedagogických pracovníků, školní vzdělávací programy oborů, u kterých jsou k dispozici schválené rámcové vzdělávací programy.

Velké rezervy mají střední školy v oblasti přípravy, zpracování a realizace vlastních autoevaluačních programů přes skutečnost, že zejména pravidelné sebehodnocení školy může přispět ke zlepšení a stabilizaci postavení školy na trhu vzdělávání a k jejímu dalšímu rozvoji. K širší tvorbě a zavádění evaluačních programů do středních škol zřizovaných Ústeckým krajem by měla přispět osvěta v řadách ředitelů škol, programy pro pedagogy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a podpora ze strany zřizovatele tam, kde škola bude sebehodnocení realizovat a vycházet z něj při přípravě koncepce svého dalšího rozvoje.

(Zdroj: Dílčí inspekční zprávy a Souhrnné informace České školní inspekce o stavu školství v Ústeckém kraji za školní rok 2005/2006)

Školství v Ústeckém kraji má řadu specifík. Nově je podrobně analyzuje studie zpracovaná ÚIV po názvem Profily krajů, Ústecký kraj, (Lucie Mokrý a kol, vydal: Ústav pro informace ve vzdělávání, divize nakladatelství Tauris 2006, (<http://www.uiv.cz/clanek/163/1337>), kde lze nalézt hlavní specifika kraje, která by do budoucna měla ovlivňovat vzdělávací politiku všech zřizovatelů škol v Ústeckém kraji. Závažné jsou zejména výsledky „PISA (Programme for International Student Assessment), což je mezinárodní výzkum, jehož cílem je porovnat výsledky patnáctiletých žáků v různých oblastech vzdělávání. V letech 2003 a 2006 se uskutečnil výzkum čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti a v oblasti řešení problémů (viz Profily krajů, Ústecký kraj, str. 108). Výsledky šetření ukazují, že sociální, ekonomický a kulturní status žáků v Ústeckém kraji patří k nejnižším v porovnání s ostatními kraji. To se projevilo i ve výsledcích srovnávacích testů žáků, kdy jak ve čtenářské, tak matematické a přírodovědné gramotnosti dosahovali 15letí žáci v Ústeckém kraji nejslabších výsledků. Tím je dána velmi nevýhodná startovní pozice pro vzdělávání ve středních školách a následně je tím do značné míry dán i nízký počet vysokoškolsky vzdělané populace v kraji.

Zkvalitnění přípravy žáků na další studium, zejména na prvním stupni základní školy, vytvoření motivačních nástrojů pro školy a pedagogy za spolupráce všech zřizovatelů škol s cílem zlepšit obecně gramotnost absolventů základních škol, a tím zlepšit jejich předpoklady pro další vzdělávání, by mělo být hlavním úkolem pro vzdělávání v Ústeckém kraji do roku 2010.

VI. Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a zajištění rovného přístupu ke vzdělávání

VI.1 Dopady zákona. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, na oblast speciálního školství

Nový školský zákon zavádí jako nejvýznamnější změnu ve vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami vytvoření funkce asistenta pedagoga, jednak asistenta pedagoga pro děti a žáky se sociálním znevýhodněním a dále asistenta pedagoga pro žáky se zdravotním postižením (celkem 85 viz připojené tabulky).

Místa asistentů pedagoga pro děti a žáky se sociálním znevýhodněním se zřizují v těch školách, kde je prokazatelná kumulace dětí a žáků z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožených sociálně patologickými jevy. Od podzimu roku 2005 je rozdělování finančních prostředků v gesci MŠMT, které pravidelně každoročně tento program obnovuje. Počet těchto asistentů by měl do dalších let narůstat v kraji minimálně, potřeba je plně saturována. V roce 2007 pracovalo v kraji 72 asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním.

Podpora vzniku míst asistentů pedagoga pro děti a žáky se zdravotním postižením je dána potřebou a růstem počtu integrovaných žáků v běžném typu základní školy. Výhledově lze předpokládat stále a trvalé zvyšování počtu asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením především v důsledku stále širší integrace těchto žáků do běžných typů škol. Svou roli v tomto procesu sehraje rovněž odložení účinnosti vyhlášky MŠMT č. 62/2007 Sb.

V roce 2007 pracovalo v kraji se souhlasem krajského úřadu celkem 161 asistentů pro děti a žáky se zdravotním postižením, z toho více než 100 asistentů ve školách zřizovaných obcemi.

VI.1.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v základní škole

V Ústeckém kraji působilo v roce 2007 celkem 45 základních škol se vzdělávacím programem pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Většinu z nich, celkem 31, zřizuje kraj, 10 škol tohoto typu zřizují obce a 4 školy jiní zřizovatelé. Celkem se v těchto školách vzdělávalo necelých 3000 žáků.

V současné době se vzdělávání žáků v těchto typech škol řídí vyhláškou č. 73 /2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Cíle speciálního vzdělávání v kraji pro období 2008-2010 se neliší v zásadě od cílů stanovených dlouhodobým záměrem ČR . Je to zejména:

1. Tvorba školního vzdělávacího programu v ZŠ speciální a praktické postupně od školního roku 2007/2008.

2. Cílem vzdělávání je připravovat žáky na vstup do praktického života. Kde je to možné, s ohledem na druh a typ postižení, je vhodné hledat uplatnění na trhu práce.
3. Potřebné je zajišťování pomůcek, modernizace školních prostor, úpravy sportovišť a tělocvičen, vytváření kulturního prostředí, relaxačních koutů.

VI.1.2 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve střední škole

Počet žáků integrovaných v základních školách stále narůstá. Ve výhledově brzké době budou tito žáci přecházet do středního stupně vzdělávání.

Cílem pro další období je proto především zajištění široké a účinné spolupráce a metodický dohled školských poradenských zařízení, příprava vyučujících středních škol na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zejména na změnu přístupu, zaváděných nových metod práce a nastavení nových parametrů pro výše zmíněnou skupinu žáků.

Základní podmínky práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou dány vyhláškou č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti organizace přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách. § 1 odst. (j) zní: Součástí přihlášky ke vzdělávání je nutné přiložit posudek školského poradenského zařízení o zdravotním postižení nebo zdravotním znevýhodnění uchazeče, který je zdravotně znevýhodněný, obsahující vyjádření o doporučení vhodného postupu při konání přijímací nebo talentové zkoušky. Je potřebné seznámit rodiče s touto možností a dále s obsahem vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři kde § 5 umožňuje vytvoření individuálního vzdělávacího programu (IVP) z jiných závažných důvodů. Oba uvedené právní předpisy vyžadují spolupráci se školskými poradenskými pracovišti, rozšiřují a posilují jejich úlohu jako partnera středních škol v procesu integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Podmínkou nutnou k zajištění bezproblémové integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bude otevření středních škol poradenským službám, podpora spolupráce mezi pedagogy, poradenskými pracovníky a rodiči žáků a podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti speciálního vzdělávání.

Tab.č. 11:

Integrovaní žáci podle typu postižení ve školách bez rozdílu zřizovatele v roce 2006/2007

druh postižení	mentálně postižení	sluchově postižení	zrakově postižení	s vadami řeči	tělesně postižení	s více vadami	s vývoj. poruch. učení	s vývoj. poruch. chování	Au-tisté
integrovaných celkem	86	58	46	38	83	42	3 231	75	4

Celkem byli integrováni 3663 žáci, z nich nejvíce s vývojovými poruchami učení. Trend integrovat by měl být hlavní cestou vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i v dalším období.

VI.2 Multikulturní výchova

Ústecký kraj každoročně vyčleňuje ve školském rozpočtu finanční prostředky určené na podporu rozvoje multikulturní výchovy ve školách a školských zařízeních, zejména na vytváření nástrojů k zefektivnění vzdělávání dětí cizinců, kterých na území kraje žije nezanedbatelný počet a podporu procesu vzdělávání a inkluze skupin obyvatel se speciálními vzdělávacími potřebami.

V oblasti multikulturní výchovy byly pro další období vytyčeny následující cíle:

- ⇒ Pro rok 2008 a dále pokračovat ve vzdělávání pedagogů v kurzu znakové řeči, je nutné prohloubit dovednosti v pokračujícím kurzu. Zároveň rozšířit počet pedagogických pracovníků ovládajících základy znakové řeči na ZŠ, ve kterých jsou integrováni žáci se sluchovým postižením.
- ⇒ V rámci podpory zavádění zdravého životního stylu a jeho široké propagace pokračovat v navázané spolupráci s Muzeem hygieny v Drážďanech, zároveň podporovat návštěvnost muzea žáky základních škol a středních škol v kraji v rámci rozšíření výuky jednotlivých ŠVP (zdraví jako nadpředmětové téma, výchova ke zdravému životnímu stylu, multikulturní výchova, osobnostní výchova).
- ⇒ Zkvalitnění práce se stále narůstajícím počtem asistentů pedagoga ve školách cestou pravidelných setkávání. Pro asistenty pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním ve spolupráci s projektem SIM, pro asistenty pedagoga pro žáky se zdravotním postižením setkávání s pracovníky SPC, PPP a dalšími odborníky. Nutná bude i užší spolupráce s Českou školní inspekcí, zejména při realizaci opatření na základě inspekčních zjištění jako výsledků pravidelné kontrolní činnosti ve školách.
- ⇒ Podpora výuky českého jazyka jako cizího jazyka pro děti cizinců, včetně vytvoření komplexní metodické podpory.

VII. Základní umělecké a zájmové vzdělávání

VII.1 Základní umělecké školy

Vzdělávání poskytované základními uměleckými školami (ZUŠ) je nedílnou součástí výchovně vzdělávací soustavy. Jedná se o komplexní odborné studium poskytující základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech – hudebních, výtvarných, tanečních a literárně-dramatických. Studium na ZUŠ svým obsahem předjímá obsah vzdělávání na středních a vysokých odborných školách uměleckého i pedagogického zaměření.

Základní umělecké školy v ÚK jsou rovnoměrně rozmístěny po celém území kraje a jsou proto dostupné většině žáků, kteří o studium mají zájem. Celkem existuje v kraji 31 základních umělecká škola, z nichž 22 jsou zřizovány obcemi, 8 škol je zřizováno krajem a 1 škola je soukromá.

Na základních uměleckých školách v Ústeckém kraji studovalo ve školním roce 2006/2007 celkem 13 075 žáků.

Tab.č. 12:

Žáci - studující na základních uměleckých školách celkem v roce 2006/2007

	počet celkem	ze sl. 1 v oboru				
		tanečním	výtvarném	literárně dramat.	hudebním s výukou	
					individu.	kolektivní
	1	2	3	4	5	6
žáci celkem	13 075	1 885	2 899	451	7 094	746
z toho dívky	9 471	1 785	2 154	296	4 669	567

Zdroj: UIV

Počty žáků se v minulých letech prakticky neměnily, v posledních šesti letech se pohybovaly na úrovni 13,0 až 13,7 tisíce (data ÚIV), z čehož plyne, že zájem o vzdělávání na základních uměleckých školách je poměrně stabilní. Neměnily se ani podíly počtu žáků podle oborů.

Prioritou pro základní umělecké vzdělávání je v současné době:

Ústecký kraj dlouhodobě patří mezi kraje s nejnižší kapacitou ZUŠ a tedy i nejmenším přepočteným počtem žáků ZUŠ (v současné době nedosahuje podíl žáků ZUŠ z celkového počtu žáků ani 12 %, z celkového počtu žáků škol základních činí tento podíl necelých 13 %). Prioritou je proto minimálně zachování současné celkové kapacity ZUŠ a podpora

zvyšování dostupnosti základního uměleckého vzdělávání zřizováním odloučených pracovišť ZUŠ, a to včetně zvyšování kapacity ZUŠ. To vše ve spolupráci s jejich zřizovateli.

⇒ Vytvoření rámcového vzdělávacího programu, který umožní školám vytvořit si svůj vlastní školní vzdělávací program a realizovat tak své představy o profilu školy.

ZUŠ Ústeckého kraje se aktivně zapojily do programu ověřování Rámcových vzdělávacích programů pro základní umělecké vzdělávání. Pilotními školami pro tento program byly v Ústeckém kraji jmenovány ZUŠ E. Randové Ústí nad Labem, W.Churchilla 4, ZUŠ Kadaň, J. Švermy 474, a ZUŠ Louny, Poděbradova 610.

⇒ V rámci rozvoje výchovně vzdělávací soustavy kraje budou ve spolupráci s obcemi vytvářeny podmínky pro rozvoj zájmového vzdělávání a zájmové činnosti dětí a mládeže jako účinných nástrojů prevence sociálně patologických jevů v souladu s ustanoveními zákona č. 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů .

Kraj převzal v procesu transformace státní správy a samosprávy od školských úřadů do své zřizovatelské funkce rovněž zařízení pro mimoškolní výchovu a volný čas. Vzhledem k tomu, že tato zařízení i základní umělecké školy jsou svou činností zaměřena výrazně lokálně, podílejí se na rozvoji kulturního a společenského dění v obci, předpokládal kraj v předchozích dlouhodobých záměrech jejich postupné předání obcím do jejich zřizovatelství. Tento záměr je i nadále aktuální.

VII.2 Střediska volného času:

Střediska volného času poskytují možnost zájmové činnosti a aktivních způsobů trávení volného času dětem, žákům i studentům základních i středních škol, a tím významně přispívají k individuálnímu rozvoji a socializaci dětské osobnosti a k prevenci sociálně negativních a patologických jevů.

V Ústeckém kraji existovalo k 1. 9. 2007 27 domů dětí a mládeže (DDM), z nichž 17 je zřizováno obcemi, 9 je zřizováno krajem a 1 DDM je církevní.

Vývoj počtu účastníků činnosti DDM je v posledních letech příznivý bez ohledu na trvalý úbytek počtu dětí plnících školní docházku. Věková struktura účastníků činnosti DDM je dlouhodobě stabilní, věková skupina žáků základních škol činí téměř 80 %.

Prioritou pro volnočasové aktivity je v současné době:

⇒ Ve spolupráci s regionálními pracovišti při vybraných DDM podporovat rozvoj informačních center mládeže v kraji. Specifikovat regionální pracoviště, která budou zabezpečovat informační, metodickou, organizační a vzdělávací funkci v oblasti práce s dětmi a mládeží, včetně podpory práce s talentovanou mládeží (soutěže a přehlídky vyhlašované MŠMT apod.).

⇒ V rámci rozvoje výchovně vzdělávací soustavy kraje bude věnována pozornost vytváření podmínek pro rozvoj zájmového vzdělávání a zájmové činnosti dětí a mládeže jako účinných nástrojů prevence sociálně patologických jevů.

Kraj převzal v procesu transformace státní správy a samosprávy od školských úřadů do své zřizovatelské funkce rovněž zařízení pro mimoškolní výchovu a volný čas. Vzhledem k tomu, že tato zařízení jsou svou činností zaměřena výrazně lokálně, podílejí se na rozvoji kulturního a společenského dění v obci, předpokládal kraj v předchozích dlouhodobých záměrech jejich postupné předání obcím do jejich zřizovatelství. Tento záměr je i nadále aktuální.

VIII. Systém poradenských služeb, kariérové poradenství, péče o talenty

Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Teplice, příspěvková organizace je zařízením, které vzniklo sloučením bývalých okresních Pedagogicko-psychologických poraden. Tento koncept byl v celé ČR zpracován a realizován jako první právě v Ústeckém kraji. Získané zkušenosti již po několik let aplikují v řadě dalších krajů i v Hlavním městě Praze, kde budují obdobné systémy.

V uplynulých pěti letech existence zařízení došlo k rozsáhlým změnám v celostátní politice vzdělávání. To vedlo ke změnám i v systému poradenských služeb v kraji, z nichž nejvýznamnější bylo konstituování PPP ÚK která vedle svého základního poslání jako odborného poradenského pracoviště působí také jako plnohodnotné zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků s celokrajskou působností.

S ohledem na rozsáhlé potřeby a poptávku po školním poradenství a péči o děti, žáky studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, zajistil Ústecký kraj postupnou stabilizaci poradenství a jeho výkonů a tím umožnil zaměřit se na stávající priority (primární prevenci rizikového chování, prevenci výchovných potíží dětí, péči o talenty a kariérové poradenství), a to při zachování standardní péče o děti s výukovými potížemi a celý komplex dosavadní poradenské péče.

Dosavadní vývoj systému poradenských pracovišť v rámci PPP a ZDVPP Ústeckého kraje: Pracoviště se postupně harmonizovalo v regionálním působení. Některá pracoviště, konkrétně odloučené pracoviště Klášterec n. O. a výjezdové pracoviště Jirkov (Chomutov), byla zrušena, protože jejich dosavadní činnost se vztahovala k dřívějším potřebám okresů, což v komplexnosti rozložení krajského pracoviště přestalo mít faktický význam. Péče o klienty byla v Klášterci zabezpečena zvýšením výjezdů z PPP Kadaň přímo do škol, v případě Jirkova a jeho dopravní obslužnosti nemělo zařízení praktický význam.

Plánované úsilí o zkvalitnění personálního vybavení poradenského systému se daří postupně naplňovat. Došlo k celkovému navýšení přepočtených pracovníků v celkové výši 7,36 pracovníka. Tento nárůst nebyl samoučelný. S přenosem kompetencí v oblasti primární prevence na naše pracoviště vznikla potřeba zajistit odborné pracovníky – „preventisty“ (krajského a okresní metodiky prevence) na jednotlivých PPP i v centru PPP ÚK. Z tohoto pohledu by bylo logické, že se počet pracovníků zvýší cca o 10, nikoliv jen o 7,36. Navíc zvýšení počtu psychologů je významným úspěchem výše zmíněné personální politiky. Že nedochází k plošnému zvyšování počtu odborných pracovníků, svědčí i stabilizace sociálních pracovníků, jejichž počet se ve sledovaném období prakticky nezměnil.

VIII.1 Poradenská činnost

Zatímco těžiště výkonů v roce 2002 bylo v diagnostice zejména klientů 1. stupně ZŠ, což byl téměř stoprocentně objem tzv. SPU (vyšetření specifických poruch učení), v roce 2006 dochází v této oblasti k mírnému poklesu výkonů. V tomto ukazateli se skutečně objevuje objektivní početní snížení dětské populace. Potřeba šetření je stejná, klientela ale početně mírně klesá. V dalších skupinách je však nárůst zcela zjevný. Z každoročních analýz je patrné, že se poradenská péče postupně přesouvá k řešení výukových problémů starších školních dětí (zejména v prevenci výukových potíží v rámci plánované kariéry) a v oblasti chování (etopedické problémy). Při zohlednění faktu, že péče o tyto skupiny dětí a odborné zpracování takových případů je časově náročnější, je možno říci, že objem prací v poradnách stoupá i při demografickém poklesu dětí.

Zcela mimořádnou veličinou je komplexní péče o skupiny dětí, popřípadě dalších klientů (rodičů, pedagogických pracovníků apod.). Poskytovaná péče se prakticky zvýšila několikanásobně a v průběhu dalších let bude stále strměji stoupat. Je to logicky způsobeno dramatickým nástupem nových problémů, které se projektují ve školní praxi – jde zejména o

zvyšující se negativní tendence v experimentování a užívání psychotropních látek u stále nižších ročníků školních dětí. S tím je spojena stále intenzivnější primární i sekundární prevence. Obdobně dochází k nezvladatelnému nárůstu agresivity dětí a mládeže ve školách i mimo školu. Selhávání účinnosti rodinné výchovy a stále vyšší požadavky rodičů na pomoc v této oblasti - to jsou trendy, které se bezprostředně promítnou ve velmi brzké budoucnosti i ve struktuře poradenské péče. Původně relativně časově ohraničená diagnostická činnost, jež byla těžištěm práce specializovaných poradenských pracovišť, potažmo PPP bude postupně doplňována složitou intervenční, terapeutickou a koordinační prací. Je tedy zcela patrné, že nelze koncepci budování pracovišť mechanicky nastavit dle demografických křivek vývoje populace, ale je nutno vycházet ze současných a zejména budoucích skutečných potřeb a zejména z náročnosti nástrojů, kterými budeme tyto potřeby realizovat.

Významnou veličinou ve vývoji poradenských služeb jsou nové cíle a potřeby v rámci koncepcí rozvoje celého školského systému u nás. S novými trendy ve školní výuce bude nutné změnit i některé priority v poradenské práci. Jde zejména o posuzování širší škály osobnostních předpokladů klientů – tj. perfektně a osobitě zmapovat potenciality žáků a rozšiřovat poradenství pro strategické vzdělávací postupy v oblasti tzv. plánované kariéry a celoživotní vzdělávací cesty, systematicky vyhledávat výrazně talentované (nadané) děti a včas spolu se školami koncipovat jejich individuální vzdělávací program. Rozvíjet specifické programy pro pomoc dětem se specifickými vzdělávacími potřebami, zejména těm, kteří vzhledem ke svému sociokulturnímu prostředí nejsou schopni zvládat školní nároky apod.

VIII.2 Koncepcie rozvoje školských poradenských služeb v Ústeckém kraji:

- ⇒ Lze očekávat zastavení nárůstu případů péče v oblasti specifických poruch učení, který je typický pro posledních několik let. Pokud bude zahájen rozvoj školních poradenských pracovišť, bude kvalita práce postupně změněna z přímé depistážní a diagnostické činnosti spíše do oblasti metodické podpory a řešení náročných případů.
- ⇒ Zvláštní zřetel bude kladen na prevenci a nápravu v celé šíři negativních jevů, to je primární prevence, prevence a náprava šikany, uvolňování napětí v třídních kolektivech, odstraňování agresivity, komunikace mezi dětmi a dětmi a dospělými. V konečném důsledku bude nutné rozšířit poradenství i na dospělé pedagogické pracovníky (učitele), pomoci jim před syndromem vyhoření, pomáhat v harmonizaci klimatu sborů, tříd apod.
- ⇒ V této oblasti se nelze spoléhat jen na Střediska výchovné péče, jako specifický článek pedagogicko-psychologického poradenství, který je zaměřen na etopedickou problematiku. Výše uvedené problémy jsou integrální součástí běžných problémů, které generuje škola jako taková a potažmo rodina a celospolečenská situace. Proto je nutné ji řešit tzv. v prvním sledu v kontextu standardní školské problematiky. SVP jsou zařízením profilaktickým a zaměřeným na poruchy, které jsou již patologické. Ani síť těchto zařízení není dostatečně hustá, aby účinně zvládla výše analyzovanou problematiku.
- ⇒ Dalším stejně velkým úkolem, kterým bude zahlceno poradenství, je rozvoj individuálních předpokladů a deficitů žáků. Jde o propracovaný systém depistáží a screeningů a poté následné diagnostiky a rozvojových programů v oblasti nadaných dětí, kariérového poradenství a péče o jedince z málo podnětného prostředí.

Celkový rozvoj poradenství bude zaměřen na vnitřní stabilizaci stávajících aktivit a strukturální přeměnu činností zaměřených na saturování některých kvalitativně naléhavých potřeb. Dynamika v této oblasti bude tedy nikoliv v kvantitě, ale v kvalitě obsahu činností.

IX. Další vzdělávání dospělých a další vzdělávání pedagogických pracovníků

IX.1 Další vzdělávání dospělých v rámci celoživotního učení

Systém dalšího vzdělání v rámci celoživotního učení probíhá v kraji zejména ve středních školách, ale také v podnicích v rámci podnikového vzdělávání nebo formou rekvalifikačního vzdělávání. Pojem celoživotní učení není v žádné platné právní normě definován, ani jej žádná právní norma neřeší komplexně. Jednotlivé součásti nejsou propojeny a existují jako izolované celky. Problematikou se zabývají zejména „Bílá kniha“, která byla přijata v dubnu 1999 jako vládní usnesení č. 277, „Národní program rozvoje vzdělání definuje koncepci celoživotního učení jako sdružující počáteční i další vzdělávání do vzájemně propojeného celku, umožňujícího náležitou prostupnost všech složek vzdělávací soustavy“, Národní akční plán zaměstnanosti na rok 2001, který byl přijat vládou v roce 2001, Dlouhodobé záměry a další koncepční materiály MŠMT a krajů a Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku přijatá vládou ČR v roce 2003.

V roce 2007 vláda schválila nový strategický dokument Strategii celoživotního učení České republiky (usnesení č. 761 ze dne 11. července 2007). Tento dokument mapuje oblast celoživotního učení v naší republice a především přichází s návrhy, jak tuto oblast rozvíjet a podporovat. Celoživotní učení je zde chápáno jako zásadní koncepční změna pojetí vzdělávání i jeho organizačního principu, kdy všechny možnosti učení jsou chápány jako jediný propojený celek, který:

- ⇒ dovoluje různé přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním,
- ⇒ umožňuje získávat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života,
- ⇒ zahrnuje individuální a sociální rozvoj všeho druhu a ve všech prostředích,
- ⇒ zdůrazňuje rozvoj schopností a dovedností během celého zaměstnání a dokonce i po jeho ukončení, pokud se k tomu jednotlivec rozhodne,
- ⇒ v oblasti celoživotního učení je dále zdůrazněna možnost svobodné volby jednotlivce a jeho aktivní úlohy i odpovědnosti v procesu celoživotního učení a dále nutnost využívání ICT v této oblasti, například e-learningu.

IX.1.1 Charakteristika koncepcí dalšího vzdělávání na středních a vyšších odborných školách zřízených Ústeckým krajem

Dle posledních průzkumů se střední školy zřízené Ústeckým krajem v oblasti dalšího vzdělání orientují převážně na tyto aktivity:

1. Další vzdělávání dospělých, rekvalifikace
  - ⇒ rekvalifikace realizované v rámci aktivní politiky zaměstnanosti na základě úhrady kontaktními úřady práce,
  - ⇒ rekvalifikace realizované v rámci projektové dotace z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.
2. Další vzdělání – studium na vyšších odborných školách (VOŠ).
3. Studium na vyšších odborných školách stojí na hraně mezi středním vzděláváním a terciárním vysokoškolským vzděláváním. Jeho postavení je vymezeno zákonem č. 561/2004 Sb., (školský zákon) v platném znění. Charakterem studia a věkem studentů jej lze přiřadit do systému terciárního vzdělání.
4. Další vzdělání - vysokoškolské celoživotní učení.

Tento systém není na středních školách v Ústeckém kraji uplatňován samostatně, ale na základě dohod příslušné střední a vysoké školy. Spolupráce má celou řadu podob, nejčastěji jde o cílené vzdělávání pedagogických pracovníků na míru středních škol.

V současné době jde o tyto aktivity:

- ⇒ SPŠ a VOŠ Chomutov a Univerzita J. E. Purkyně Ústí nad Labem
- ⇒ Město Chomutov a České vysoké učení technické Praha

- ⇒ SŠ technická Velebudice – Most a Univerzita J. E. Purkyně Ústí nad Labem, Vysoká škola chemicko technologická, Technická univerzita Liberec
- ⇒ SPŠ Děčín a České vysoké učení technické Praha
- ⇒ Střední zdravotnické školy v Teplicích, Mostě a Ústí nad Labem a Univerzita J. E. Purkyně Ústí nad Labem, Ústav zdravotnických studií

5. Další vzdělávání v systému uznávání výsledků dalšího vzdělání.

Právní rámec školám tvoří zákon č. 179/2006 Sb., ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Tento zákon platí od 1. srpna 2007 a podmínkou pro jeho přímou realizaci je vytvoření Národní soustavy kvalifikací.

Střední školy se na aktivity definované zákonem připravují. Z nich 11 je zapojeno do projektu UNIV. V rámci tohoto projektu jsou budována vzdělávací centra, která budou dospělé populaci nabízet možnosti cestou dílčích zkoušek a kurzů dokončit nedokončené vzdělání, rozšířit si, prohloubit nebo změnit kvalifikaci. Ústecký kraj patří v tomto projektu mezi nejaktivnější a velmi úspěšné řešitele. Školy, zapojené do projektu uvádí následující přehled:

Tab. č. 13

Adresář škol Ústeckého kraje zařazených v projektu UNIV

MCC číslo	okres	název školy dle zřizovací listiny	adresa
MCC V 1	CV	Integrovaná střední škola energetická, Chomutov, Na Průhoně 4800, příspěvková organizace	Na Průhoně 4800 430 11 Chomutov
MCC V 2	CV	Střední odborná škola služeb a Střední odborné učiliště, Kadaň, 5. května 680, příspěvková organizace	5. května 680 432 01 Kadaň
MCC V 3	LT	Vyšší odborná škola obalové techniky a Střední škola, Štětí, Kostelní 134, příspěvková organizace	Kostelní 134 411 08 Štětí
MCC V 4	MO	Střední odborné učiliště služeb, Litvínov-Hamr, Mládežnická 236, příspěvková organizace	Mládežnická 236 435 42 Litvínov-Hamr
MCC V 5	DC	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Varnsdorf 5, Mariánská 1100, příspěvková organizace	Mariánská 1100 407 47 Varnsdorf
MCC V 6	DC	Střední škola služeb a cestovního ruchu, Varnsdorf, Bratislavská 2166, příspěvková organizace	Bratislavská 2166 407 47 Varnsdorf
MCC V 7	UL	Obchodní akademie a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Ústí nad Labem, příspěvková organizace	Pařížská 15 400 01 Ústí nad Labem
MCC V 8	LT	Gymnázium, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Litoměřice, obecně prospěšná společnost	Jarošova 23 412 01 Litoměřice
MCC V 9	LN	Obchodní akademie a Střední zemědělská škola, Louny, Osvoboditelů 497, příspěvková organizace	Osvoboditelů 497 440 64 Louny
MCC V 10	MO	Vyšší odborná škola, Střední pedagogická škola a Obchodní akademie, Most, Zd. Fibicha 2778, příspěvková organizace	Zd.Fibicha 2778 434 01 Most
MCC V 11	LN	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Podbořany, příspěvková organizace	Kpt. Jaroše 862 441 01 Podbořany

Hlavním cílem ve všech pěti oblastech dalšího vzdělávání dospělých bude zejména sladění a aktualizace nabízených vzdělávacích možností v návaznosti na potřeby trhu práce v kraji, propagace celoživotního učení mezi dospělou populací kraje a širší zapojení zejména zaměstnavatelů do tvorby vzdělávací nabídky pro dospělé.

IX.1.2 Zapojení středních škol zřizovaných Ústeckým krajem do procesu vzdělávání dospělých v roce 2007

V roce 2007 provedla Krajská rada CZESHA ve spolupráci s Krajským úřadem šetření s cílem zjistit aktivní zapojení středních škol zřizovaných krajem do procesu celoživotního učení. Osloveno bylo celkem 86 škol, tedy všech krajem zřizovaných středních škol. Rozeslaný dotazník zpracovalo 25 z oslovených škol, které potvrzují držení akreditací a realizované aktivity, tak jak je uvádí následující tabulka:

Tab. č. 14:

Přehled zapojení středních škol do systému dalšího vzdělávání (dle průzkumu KR CZESHA roce 2007)

realizované aktivity	počet zapojených škol
Platné akreditace MŠMT jako střediska Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (viz zákon č. 563/2004 Sb.) – kromě SIPVZ	7
Platná akreditace MŠMT k realizaci rekvalifikací	5
Dalších akreditace pro provádění dalšího vzdělávání	10
Členství v profesních sdruženích, ve nichž uplatňuje možnost poskytovat další vzdělávání (zaměstnavatelské svazy, profesní družení apod.)	13
Vlastní systém interního dalšího vzdělání zaměstnanců	24
Aktivity v oblasti dalšího vzdělání realizované v rámci grantových schémat ČR nebo EU	15
Uplatnění v rámci dalšího vzdělání výměnných zahraničních pobytů	11

IX.2 Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP)

Pro zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků bylo od roku 2006 zřízeno Ústeckým krajem Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků jako nová součást Pedagogicko psychologické poradny Ústeckého kraje.

Oblast DVPP je deklarována v hlavní činnosti pedagogicko-psychologické poradny od počátku ve zřizovací listině. V rámci celostátního projektu REPRO (regionální program DVPP) je již třetí rok tato oblast činnosti intenzivně realizována. Od 1.9.2006 došlo i ke změně v názvu PPP Ústeckého kraje o další doplnění, a to o dodatek „Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků“.

V důsledku této změny bylo nutno zřídit samostatné oddělení. Jak již bylo zmíněno, oddělení DVPP realizovalo od svého založení dvě, svým rozsahem celokrajské vzdělávací akce, projekty REPRO 1 a REPRO 2 a třetí právě připravila (REPRO 3).

V roce 2005 v rámci projektu REPRO 1 bylo uskutečněno 33 odborných seminářů ve vzdělávacích střediscích Ústeckého kraje. V roce 2006 byl realizován projekt REPRO 2, který byl stejně jako REPRO 1 zaměřen především na:

- § kurikulární reformu školství
- § péče o nadané děti a kvalitu jejich vzdělávání
- § žáky se specifickými výukovými potřebami; žáky s výchovnými obtížemi
- § osobnost pedagoga, ředitele školy
- § prohloubení profesních dovedností poradenského pracovníka.

V rámci projektu REPRO 2 bylo uskutečněno již 122 akcí, do kterých se zapojilo 1427 pedagogických pracovníků různých typů škol (MŠ, ZŠ, speciálních škol, SŠ) a poradenských zařízení (PPP, SPC, SVP, DD), ale i pracovníků ČŠI Ústeckého kraje.

Příprava a realizace dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků by se měla především odvíjet od základních edukačních potřeb jednotlivých školských pracovišť.

V současné době má oddělení DVPP v Teplicích k dispozici 40 vlastních akreditovaných programů MŠMT, velké množství erudovaných lektorů - odborníků z řad psychologů, speciálních pedagogů, vysokoškolských učitelů a dalších odborníků, též kapacity prostorové (přednáškové sály, učebny, nejmodernější audiovizuální techniku).

IX.2.1 Koncepční program DVPP zpracovaný PPP a ZDVPP ÚK s cílem postupného zvyšování kompetencí pedagogů

Programy, semináře či kurzy by měly být upraveny přímo na požadavky jednotlivých řídicích pracovníků škol a školských zařízení v souvislosti s pomocí odstranit např. některé nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu, kterých se mohou dopouštět začínající učitelé, pomoci vést pedagogy po stránce diagnostické, psychologické a speciálně pedagogické, zajistit jejich odbornou informovanost, zaměřit se na celkovou problematiku vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, ale naopak věnovat se i žákům a studentům mimořádně nadaným.

Programy oddělení DVPP by měly být dále zaměřeny i na školskou legislativu, pomáhat vytvářet právní vědomí v prostředí MŠ, ZŠ, speciálních ZŠ, SŠ a VOŠ, na bezpečnost práce ve školských zařízeních, na poskytování a výuku první pomoci pro pedagogické pracovníky různých stupňů školských výchovně vzdělávacích zařízení, dále se zaměřit na tvorbu RVP a ŠVP, přípravu státních maturit, v neposlední řadě se pak věnovat preventivní pomoci.

Je nutné při vzdělávání dalších pedagogických pracovníků nezapomínat na pedagogické pracovníky v dětských domovech, výchovných ústavech, základních uměleckých školách, knihovnách.

Realizace vzdělávacích programů by měla být specifikována na jednotlivé oblasti školských zařízení podle školského vzdělávacího systému v ČR.

Základním prvkem dalšího vzdělávání by byly návrhy ve výše uvedeném odstavci. K tomuto základu by pak byly zajišťovány programy, které budou zaměřeny dle jednotlivých specifik různých vzdělávacích zařízení.

V nabídkách DVPP se zaměřit na oblasti:

- ⇒ výchov (výtvarná, hudební, tělesná, dramatická)
- ⇒ všeobecně vzdělávacích předmětů
- ⇒ informačních technologií a médií
- ⇒ odborných předmětů rozdělených na jednotlivé sekce (stavební, strojírenské atd.)
- ⇒ odborných exkurzí pro pedagogické pracovníky.

Výše uvedené programy budou konzultovány a zajištěny ve spolupráci s NÚOV, NIDV, Krajským úřadem, vysokými školami, MŠMT.

Pedagogicko psychologická poradna Ústeckého kraje a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků uvažuje v dalších souvislostech i s tvorbou zahraničních programů (Socrates, Leonardo), které by zasahovaly do aktivit DVPP, spolupracuje s MŠMT na dalších akreditacích psychologických a speciálně pedagogických programů, vytváří program primární prevence užívání návykových látek. Ve spojení s TT-net při Národním ústavu odborného vzdělávání se bude podílet na tvorbě vzdělávacích programů pro učitele odborných předmětů, a to jak po stránce metodické (zavádějící učitel, řešení

pedagogicko psychologických problémů), tak po stránce odborné; prohlubování znalostí v současných podmínkách vědy a výzkumu.

IX.2.2 DVPP realizované středními školami

Na základě provedeného zjištění a průzkumu se střední školy zřízené Ústeckým krajem v oblasti dalšího vzdělání orientují převážně na další vzdělání pedagogických pracovníků – akreditované vzdělání. Oblast DVPP je školami chápána ve dvou rovinách:

1. Zajištění rozvoje vlastních pracovníků (nejen pedagogických) – udržení, prohloubení a zvýšení kvalifikace.
2. Poskytování externí služby DVPP na základě oprávnění – akreditace podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 317/2005 Sb., v platném znění. Jedná se o studium k výkonu specializovaných činností. Studium získává jeho absolvent další kvalifikační předpoklady pro výkon specializovaných činností, kterými jsou:
  - a) koordinace v oblasti informačních a komunikačních technologií,
  - b) tvorba a následná koordinace školních vzdělávacích programů a vzdělávacích programů vyšších odborných škol,
  - c) prevence sociálně patologických jevů,
  - d) specializovaná činnost v oblasti environmentální výchovy,
  - e) specializovaná činnost v oblasti prostorové orientace zrakově postižených.

Aktivity DVPP pracovníků jsou hrazeny z prostředků škol, v současné době v nemalé míře také z prostředků ESF.

Do konce roku 2006 plnily školy „státní zadání“ v oblasti zvýšení „počítačové gramotnosti“ pedagogických pracovníků – program SIPVZ.

Střední školy předpokládají spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou a Zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Ústeckého kraje s cílem zajistit co nejvyšší podíl fundovaných a odborně připravených pedagogických pracovníků.

X. Finanční nároky na veřejné rozpočty v dělení na státní a krajské, provozní a investice, majetek mzdy

X.1 Finanční nároky na veřejné rozpočty

X.1.1 Finanční nároky na státní rozpočet dle § 160 zákona č. 160/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů

Školství v Ústeckém kraji je financováno z více zdrojů. Největší část nákladů na školství je financována v souladu s ustanoveními § 160- 163 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Jde o tzv. přímé náklady, které výše uvedené § 160 – 163 v jednotlivých odstavcích přesně vymezují.

Tab. č. 15:

Dotace ze státního rozpočtu na přímé náklady škol a školských zařízení v Ústeckém kraji bez rozdílu zřizovatele a výhled do roku 2010 v porovnání s celkovým předpokládaným vývojem k počtu dětí, žáků a studentů, jimž by mělo být poskytnuto příslušné vzdělání (v tis. Kč).

		2006	2007	2008	2009	2010
		skutečnost		předpoklad*		
státní dotace celkem		5 905 777	6 129 011	5 885 326	5 885 326	5 885 326
z toho školství	krajské	2 221 059	2 331 793	2 194 625	2 194 625	2 194 625
	obecní	3 433 270	3 539 338	3 430 701	3 430 701	3 430 701
	soukromé	251 448	257 880	260 000	260 000	260 000
počet dětí, žáků a studentů v systému		141 350	137 811	135 561	133 168	130 727

* - předpokládaný objem státní dotace v letech 2008 až 2010 vychází ze schváleného rozpočtového výhledu, který v sobě, na rozdíl od skutečných stavů let 2006 a 2007, nezahrnuje navýšení prostředků z MŠMT v průběhu daného kalendářního roku

Z tabulky je zřejmý pokles počtu vzdělávaných osob za současného zachování nárůstu průměrných platů zaměstnanců ve školství Ústeckého kraje v případě, že pokles počtu dětí, žáků a studentů bude provázen odpovídajícím snižováním počtu pracovníků v systému. Mzdy pedagogických pracovníků v kraji by měly postupně růst, ovšem jen za předpokladu, že síť všech druhů a typů škol v kraji bude respektovat pokles počtu vzdělávaných a že počet škol bude přiměřeně klesat tak, aby byla zachována dosud velmi příznivá naplněnost tříd. Vše za předpokladu, že nedojde k avizované legislativní změně ve způsobu financování. Náklady jsou plánovány v tendencích přípravy rozpočtu kalendářního roku 2008 a mohou se vyvíjet odlišným způsobem respektujícím demografickou situaci, případně vývoj platů zaměstnanců ve školství.

X.1.2 Finanční nároky na rozpočet kraje

Ústecký kraj zřizoval v roce 2007 celkem 149 škol a školských zařízení, které jako zřizovatel finančně zajišťoval v souladu s ustanovením § 10 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Z rozpočtu kraje jsou těmto školám a školským zařízením hrazeny zejména provozní náklady a investice.

Jedním z klíčových ukazatelů, který ovlivňuje objem provozních prostředků nutných k řádnému chodu krajských škol, je počet žáků, které školy vzdělávají. Proto kraj v roce 2007 přistoupil k postupné realizaci programu „Páteřních škol“ tak, jak je uveden v kapitole IV. Strategie dalšího rozvoje krajského systému škol na straně 20.

Ve výsledku došlo oproti roku 2005 k poklesu počtu krajem zřizovaných škol a školských zařízení o 8. V září 2008 by měl dosáhnout celkový počet krajem zřizovaných příspěvkových organizací v oblasti školství 142.

Podrobnou analýzu vývoje financování školství v Ústeckém kraji od roku 2003 lze nalézt ve Výroční zprávě o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji za školní rok 2005/2006 v kapitole III. Ekonomika (http://www.kr-ustecky.cz/soubory/450018/vz_05-06.pdf).

X.1.2.1. Provozní náklady na školy a školská zařízení zřizované Ústeckým krajem a předpoklad do roku 2010

Schválený rozpočet pro rok 2007 činil 388 641,- tis. Kč. Podle rozpočtového výhledu Ústeckého kraje je od roku 2006 každým rokem snižována výchozí částka o 3 % až do roku 2008. Následující roky je rozpočet navrhován ve výši roku 2008. Vývoj rozpočtu na provozní náklady vychází z vývoje počtu žáků v krajském školství. Předpokládá postupné vytvoření

systemu páteřních škol, které budou soustřeďovat širokou škálu oborů vzdělání do větších vzdělávacích center, efektivních jak z hlediska výsledků vzdělávání, tak po stránce ekonomické.

Tab. č. 16:

Předpoklad provozních nákladů škol a školských zařízení zřizovaných krajem v porovnání s předpokládaným vývojem nákladů na energie a počtu žáků ve školách a školských zařízeních zřizovaných krajem (v tis. Kč)

	skutečnost			předpoklad	
	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
provozní náklady celkem	401 153	388 641	376 982	376 982	376 982
počet dětí, žáků a studentů ve školách ÚK celkem	37 501	36 297	36 294	35 099	33 064

Významnou složkou provozních nákladů jsou výdaje na nápravu nedostatků zjištěných pracovníky KHS při kontrolách dodržování platných hygienických předpisů ve školách a školských zařízeních. Od doby vzniku krajů v roce 2001 došlo v požadavcích na hygienický standard budov, ve kterých probíhá výchova a vzdělávání, k řadě změn. Značné zpřísnění všech norem se rovněž váže ke vstupu do EU.

Poslední platná vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých přesně stanoví, jaké prostorové a hygienické parametry musí splňovat každý typ a druh školy a školského zařízení. V roce 2006 bylo vydáno Rozhodnutí KHS pro celkem 65 škol a školských zařízení zřizovaných Ústeckým krajem z celkových 155 a to v celkovém objemu cca 175,7 mil.Kč.

Vzhledem k současně probíhajícím dalším investičním akcím ve školách a školských zařízeních Ústeckého kraje není částka k dispozici a problémy tak přecházejí z roku na rok. Tato situace trvá již od doby delimitace škol a školských zařízení na kraje, tedy od roku 2001, kdy stát předal kraji nemovitý majetek ve stavu spíše špatném. Situace se meziročně mírně zlepšuje, školy a školská zařízení po celé uvedené období samy dle možností provádějí drobné opravy a změny a kraj vkládá do nápravy stavu významné finanční prostředky.

X.1.2.2 Investiční náklady na školy a školská zařízení zřizované Ústeckým krajem

Významnou složku celkového objemu finančních prostředků, které kraj vynakládá na školství, jsou investiční prostředky určené k obnově a rozvoji škol a školských zařízení. Množství, stáří a charakter nemovitostí, ve kterých školy a školská zařízení vykonávají svou hlavní činnost, vyžadují značné finanční prostředky na obnovu a rozvoj.

Tab. č. 17:

Investiční výdaje na školy a školská zařízení zřizované Ústeckým krajem, skutečnost a výhled (v tis. Kč)

výdaje	2004	2005	2006	2007*	2008	2009	2010
kapitálové	264 585	298 721	403 847	315 837	280 000	310 000	320 000
běžné	37 931	23 855	27 931	18 419	19 002	16 638	15 760

* upřesněné částky

X.2 Další zdroje financování (EU VISP, OP VPK, další dotace, IPRM)

Školy a školská zařízení působící v Ústeckém kraji se pravidelně zapojují do rozvojových programů MŠMT, a to ve všech vypsanych titulech. Míra zapojení je dána především objektivními možnostmi, technickým a personálním vybavením škol a školských zařízení.

Tab. č. 18:

Čerpání finančních prostředků z rozvojových programů MŠMT v roce 2006 a 2007 (v Kč)

účelový znak	rozvojový program	použito k 31.12.2006	použito k 31.12. 2007
33122	Program sociální prevence a prevence kriminality	537 000	576 134
33160	Projekty romské komunity	2 944 843	1 858 249
33163	Program protidrogové politiky	562 000	570 396
33192	Spolupráce s francouzskými, vlámskými a španělskými školami	35 697	34 101
33210	Podpora výuky méně vyučovaných cizích jazyků	42 988	53 000
33245	Státní informační politika – neinvestiční prostředky	60 628 325	5 231 922
33339	Program podpory vzdělávání národnostních menšin	146 378	/
33346	Účelové neinvestiční dotace na nákup učebních pomůcek	849 977	387 324
33383	Projekt Pilot 1	241 120	/
33429	Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zabezpečeného vzdělávacími zařízeními zřizovanými kraji	2 202 245	/
33435	Bezplatná příprava dětí azylantů, účastníků řízení o azyl a dětí osob se st. příslušností jiného čl. státu EU k začlenění do zákl. vzdělávání	85 000	/
33457 (2006)	Asistenti pedagogů pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním	11 229 627	15 875 196
33353 (2007)			
33487 (2006)	Náhradní stravování dětí, žáků a studentů krajského a obecního školství	52 800	41 952
33 353 (2007)			
33491	Pilot - pokusné ověřování	54 000	144 000
33625	Státní informační politika – investiční prostředky	3 343 007	/
33714	Účelové investiční dotace na nákup učebních pomůcek	150 000	498 800
33001	Rozvojový program, EVVO	/	766 290
33 353	DVPP – Nová maturita	/	369 088
Σ		83 105 006	24 141 102

Celkem bylo v roce 2006 čerpáno více než 83 000,- tis. Kč. Po ukončení programu Státní informační politiky ve vzdělávání lze pro rok 2007 očekávat čerpání v rozsahu cca 20 000,- tis. Kč. Bude-li realizován avizovaný rozvojový program na podporu státní maturity, lze pro rok 2008 očekávat další nárůst čerpaných finančních prostředků.

Na období let 2008 až 2010 lze obtížně předpokládat další existenci rozvojových programů z prostředků MŠMT, proto nejsou plánovány.

X.2.1 Vlastní rozvojové programy Ústeckého kraje

Ústecký kraj vypisuje pravidelně řadu dotačních titulů, které podporují výchovu a vzdělávání v kraji. Jde o následující programy:

Program rozvoje ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty

Dotační program „Sport a volný čas 2007“

Program aktivního života – PAŽIT .

Konkrétní realizaci programů a jejich financování lze nalézt ve Výroční zprávě o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji za školní rok 2005/2006 v kapitole 1.1.3 Vlastní rozvojové programy Ústeckého kraje na straně 8.

http://www.kr-ustecky.cz/soubory/450018/vz_05-06.pdf.

V roce 2006 vložil Ústecký kraj do podpory vzdělávání a volnočasových aktivit cca 8 500 tis. Kč. Podmínky pro rok 2007 byly nastaveny obdobně, výhled pro rok 2008 rovněž předpokládá financování rozvojových programů kraje v rozsahu cca 9 000 tis. Kč.

X.2.2 Stipendium Ústeckého kraje

Ústecký kraj na podporu vysokoškolských studentů, kteří se chtějí po dokončení studia usadit a pracovat v Ústeckém kraji vypisuje již řadu let Stipendium Ústeckého kraje.

Ve školním roce 2004/2005 získalo stipendium 61 studentů, v roce 2005/2006 do programu vstoupilo 100 nových stipendistů a 50 jich pokračovalo z roku předchozího a v roce 2006/2007 pokračovalo 135 a nově bylo zařazeno 100 nových stipendistů. Do roku 2007 vložil kraj do podpory vysokoškoláků téměř 9 mil. Kč. Program bude pokračovat i roce 2007/2008, kdy z uplynulých let bude pokračovat 235 stipendistů a očekává se zařazení 125 nových.

S ohledem na stále se zvyšující zájem o získání a udržení stipendia lze předpokládat zachování a další rozšíření programu i v dalších letech.

X.2.3 Projektové záměry Ústeckého kraje pro ROP (období 2007 - 2009)

Ústecký kraj připravuje na nové plánovací období projekty zaměřené na podporu školství a vzdělávání v kraji, a to jak v rámci připravovaného Regionálního operačního programu Region soudržnosti NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013 n+3, tak jak je uvádí následující tabulka:

Tab. č. 19:

Projektové záměry Ústeckého kraje pro ROP (období 2007 - 2009) pro oblast školství

Typ zařízení	Obec	Název projektového záměru	Předpokládaná cena (odhad) v Kč	Dotační zdroj v rámci ROP	Inv / neinv
SPŠ strojní a elektrotechnická	Ústí n. L.	Revitalizace areálu školy 4.-6. etapa + CEDOP	33 000 000	1.2	inv
Integrovaná SŠ energetická	Chomutov	výstavba vzdělávacího centra	25 000 000	1.2	inv/neinv
VOŠ a SOŠ	Roudnice n. L.	REKO a zkapacitnění vzdělávacího zařízení VOŠ a SOŠ Roudnice n. L. - Vědomice	25 000 000	1.2	inv
SOŠ a SOU	Roudnice n. L.	REKO haly v areálu Pracner	25 000 000	1.2	inv
Konzervatoř	Teplice	REKO zadního traktu budovy, dostavba zázemí, úpravy dvora	76 023 000	1.2	inv

Typ zařízení	Obec	Název projektového záměru	Předpokládaná cena (odhad) v Kč	Dotační zdroj v rámci ROP	Inv / neinv
SŠ služeb a cestovního ruchu	Varnsdorf	Revitalizace areálu školy	66 750 000	1.2	inv
SŠ zemědělská a ekologická	Žatec	Výstavba centra praktické výuky	25 000 000	1.2	inv/neinv
Gymnázium	Rumburk	REKO hlavní budovy	28 000 000	1.2	inv
SŠ technická	Most	Víceúčelový areál volnočasových služeb (sportoviště)	85 000 000	1.2	inv
Hotelová škola	Teplice	Zlepšení podmínek pro výuku - 1) Vybudování venkovních sportovišť, 2) Vybudování tělocvičny s nástavbou učeben	65 000 000	1.2	inv
Evropská obchodní akademie	Děčín	Rekonstrukce budovy	27 800 000	1.2	inv
Dětský domov	Vysoká Pec	REKO hlavní budovy a příjezdové cesty	30 000 000	2.2	inv
Celkem			631 573 000		

Dotační zdroj (opatření) v rámci ROP je uveden ve vztahu k aktuální pracovní verzi Prováděcího dokumentu ROP, předpokládá se jeho změna. Uvedené připravené projekty řeší zejména dobudování infrastruktury škol a školských zařízení tak, aby splňovala parametry moderních evropských škol a odpovídala potřebám systému Páteřních škol v kraji.

X.2.4 Projektové záměry Ústeckého kraje pro OP VPK 2007-2013

- ⇒ Podpora začlenění výchovy k podnikání do školního kurikula, včetně zahraničních zkušeností.
- ⇒ Systematické poradenství pro žáky ohrožené předčasným ukončením školní docházky.
- ⇒ Systematická podpora propojení zaměstnavatelů a vzdělávacích institucí včetně posílení získání odborné praxe žáků s dopadem do školních vzdělávacích plánů.
- ⇒ Kariérové poradenství další vzdělávání pedagogických pracovníků včetně realizace odborných praxí a zahraničních stáží.
- ⇒ Podpora podmínek pro výuku technických oborů včetně zvyšování motivace žáků ke vzdělávání v těchto oborech.

XI. Budoucí výkony, kapacity škol, struktura škol a hlavních skupin oborů vzdělání

XI.1 Kvantitativní vývoj vzdělávací soustavy Ústeckého kraje

Predikce vývoje počtu dětí, žáků a studentů v soustavě školství Ústeckého kraje vychází z demografické projekce stavu obyvatelstva v jednotlivých věkových kohortách (dle ČSÚ) a z míry účasti jednotlivých věkových skupin ve vzdělávání v odpovídajícím stupni vzdělání (předškolní, základní, střední+konzervatoř a vyšší odborný). Míra účasti jednotlivých věkových skupin ve vzdělávání v odpovídajícím stupni vzdělání v budoucích letech byla pro tento účel odhadnuta na základě průměru z uplynulých pěti školních let. Pro zjednodušení nebyly uvažovány překryvy jednotlivých věkových skupin v rámci různých stupňů vzdělání (např. odklad povinné školní docházky či vzdělávání osob z jiných věkových skupin v úrovni středního a vyššího odborného vzdělání) a také mezikrajská migrace.

Tab. č.

Predikce vývoje počtu dětí, žáků a studentů v soustavě školství na území Ústeckého kraje (školy bez rozdílu zřizovatele)

	skutečnost						výhled								
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
počet dětí navštěvujících MŠ ¹	22 773	22 923	22 814	22 619	22 250	22 549	22 972	22 899	22 985	22 971	22 864	22 721	22 551	22 357	22 143
meziroční přírůstek (v%)	-	0,7	-0,5	-0,9	-1,6	1,3	1,9	-0,3	0,4	-0,1	-0,5	-0,6	-0,7	-0,9	-1,0
přírůstek vůči šk. roku 2006/07 (v%)	1,0	1,7	1,2	0,3	-1,3	-	1,9	1,6	1,9	1,9	1,4	0,8	0,0	-0,9	-1,8
počet žáků navštěvujících ZŠ ²	89 425	86 687	84 160	81 585	78 438	75 438	73 222	71 047	69 942	69 852	70 279	70 755	71 087	71 538	71 671
meziroční přírůstek (v%)	-	-3,1	-2,9	-3,1	-3,9	-3,8	-2,9	-3,0	-1,6	-0,1	0,6	0,7	0,5	0,6	0,2
přírůstek vůči šk. roku 2006/07 (v%)	18,5	14,9	11,6	8,1	4,0	-	-2,9	-5,8	-7,3	-7,4	-6,8	-6,2	-5,8	-5,2	-5,0
počet žáků navštěvujících SŠ ³	33 523	42 220	42 509	42 516	42 292	42 140	40 376	40 401	39 040	36 716	34 381	31 672	30 374	29 821	29 964
meziroční přírůstek (v%)	-	25,9	0,7	0,0	-0,5	-0,4	-4,2	0,1	-3,4	-6,0	-6,4	-7,9	-4,1	-1,8	0,5
přírůstek vůči šk. roku 2006/07 (v%)	-20,4	0,2	0,9	0,9	0,4	-	-4,2	-4,1	-7,4	-12,9	-18,4	-24,8	-27,9	-29,2	-28,9
počet studentů navštěvujících VOŠ ⁴	1 172	1 127	1 379	1 336	1 341	1 223	1 241	1 214	1 202	1 187	1 176	1 174	1 119	1 045	942
meziroční přírůstek (v%)	-	-3,8	22,4	-3,1	0,4	-8,8	1,4	-2,1	-1,0	-1,2	-0,9	-0,2	-4,7	-6,6	-9,8
přírůstek vůči šk. roku 2006/07 (v%)	-4,2	-7,8	12,8	9,2	9,6	-	1,4	-0,7	-1,7	-2,9	-3,8	-4,0	-8,5	-14,5	-23,0
počet osob v systému celkem	146 893	152 957	150 862	148 056	144 321	141 350	137 811	135 561	133 168	130 727	128 700	126 322	125 131	124 761	124 721
meziroční přírůstek (v%)	-	4,1	-1,4	-1,9	-2,5	-2,1	-2,5	-1,6	-1,8	-1,8	-1,6	-1,8	-0,9	-0,3	0,0
přírůstek vůči šk. roku 2006/07 (v%)	3,9	8,2	6,7	4,7	2,1	-	-2,5	-4,1	-5,8	-7,5	-8,9	-10,6	-11,5	-11,7	-11,8

¹ - děti, které se v období daného šk. roku vzdělávaly v úrovni předškolního vzdělávání; běžné MŠ i MŠ pro děti s SVP vč. přípravného stupně ZŠ speciální; bez MŠ při ZZ

² - žáci, kteří se v období daného šk. roku vzdělávali v úrovni základního vzdělávání; běžné ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP; bez ZŠ při ZZ

³ - žáci resp. studenti, kteří se v období daného šk. roku vzdělávali v denní formě studia v úrovni středního vzdělávání resp. v konzervatoři; vč. oborů nástaveb (L/5) a zkráceného středního studia

⁴ - studenti, kteří se v období daného šk. roku vzdělávali v denní formě studia v úrovni vyššího odborného vzdělávání

Zdroj: ČSÚ, Roční bilance obyvatelstva (do roku 2006) a Projekce obyvatelstva v krajích (od roku 2007); ÚIV, Zahajovací výkazy škol k 30.9. (šk. roky 2001/02 - 2006/07)

Vývoj počtu dětí navštěvujících předškolní vzdělávání nenaznačuje žádnou jednoznačnou tendenci, přičemž hodnota dlouhodobě osciluje kolem 23 tisíc. Od školního roku 2010/11 lze sice očekávat klesající trend, avšak v relacích, které se od dlouhodobého průměru nijak dramaticky neliší. V této souvislosti je však třeba upozornit na fakt, že odhad počtu dětí v této věkové skupině je nejméně přesný, neboť je kromě vývoje již známého počtu narozených dětí odvozen od odhadu vývoje porodnosti, kterou ovlivňuje celá řada dalších determinant.

Pro úroveň základního vzdělávání, která v celkovém objemu tvoří více než polovinu všech výkonů ve sledovaných úrovních vzdělávání, je až do školního roku 2010/11 předpovídan trend klesajícího počtu žáků. Již z dosavadního vývoje lze vyčíst, že za posledních 5 let ubylo v lavicích základních škol Ústeckého kraje více než 11 tisíc žáků, což při průměrné naplněnosti 22 žáků na třídu znamená plných 500 tříd. Předpokládá se, že do roku 2010 ubude ještě dalších více než 5 tisíc žáků. Vzestup predikovaný na léta 2011 a následující pak bude vykazovat pozvolný charakter, v meziročním srovnání pouze v řádu desetin procenta.

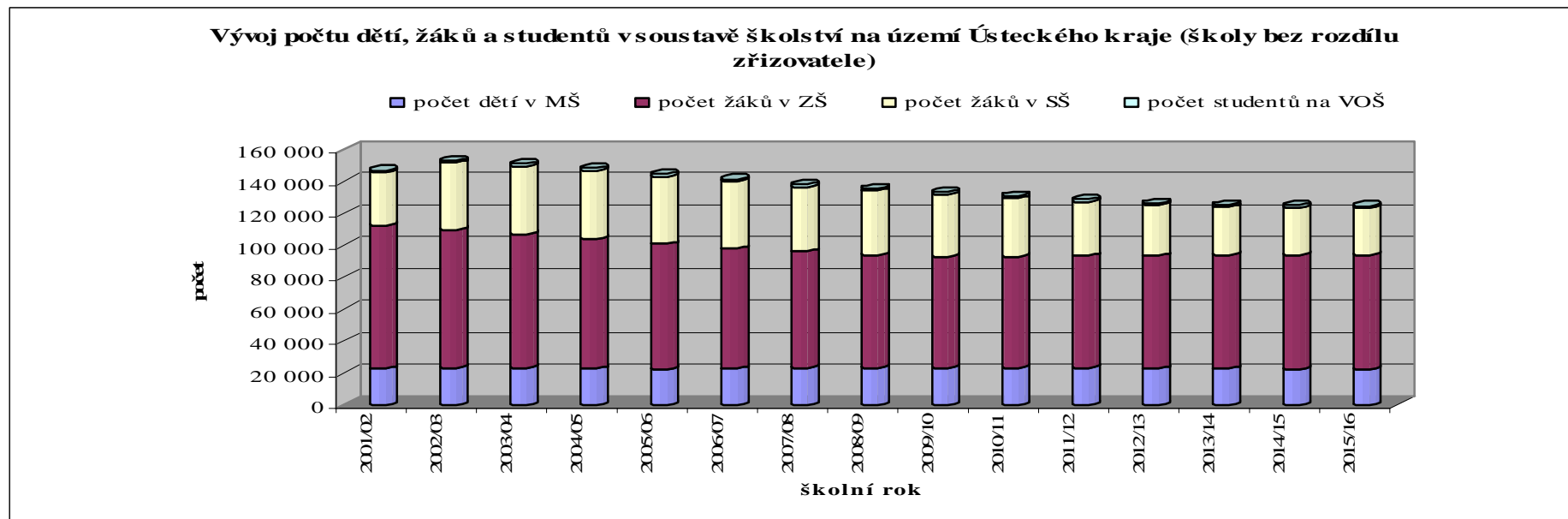
Počet žáků vzdělávaných v úrovni středního školství od roku 2004 klesá a tento trend bude s různou intenzitou pokračovat i v letech následujících. Lze očekávat, že se do roku 2015 sníží počet žáků v oborech poskytujících střední vzdělání na úroveň zhruba 70% školního roku 2006/2007, což v absolutním vyjádření znamená úbytek více než 12 tisíc žáků. Při průměrné velikosti středních škol v Ústeckém kraji, která se po optimalizačních opatřeních u škol zřizovaných Ústeckým krajem zvýšila na cca 520 žáků, je to plných 23 středních škol.

Vývoj počtu studentů vyššího odborného studia bude v následujících letech vykazovat více méně setrvalý stav, který čítá cca 1 200 studentů. Znatelnější pokles by měl dle odhadů nastat ve školním roce 2013/14, i když bude záležet na tom, jakým směrem se bude tento typ terciárního vzdělávání dále vyvíjet.

Součtem výkonů ve všech výše uvedených úrovních vzdělávání získáme přehled o počtu osob v systému školství jako celku. Můžeme zde od školního roku 2003/04 vysledovat jednoznačný klesající trend, který bude ve výši oscilující kolem 2% ročně pokračovat i v následujících letech. Vezmeme-li za bazický rok školní rok 2006/2007, do roku 2015 klesne počet osob v systému krajského školství o téměř 12% (tzn. o více než 16 tisíc).

Obr. č.

Predikce vývoje počtu dětí, žáků a studentů v soustavě školství na území Ústeckého kraje (školy bez rozdílu zřizovatele)

Analýza kvantitativního vývoje na školách zřizovaných Ústeckým krajem do jisté míry kopíruje vývoj vzdělávací soustavy kraje jako celku. Odlišnosti jsou dány podílem škol zřizovaných Ústeckým krajem na celkových výkonech škol v dané úrovni vzdělávání a podílem jednotlivých úrovní vzdělávání na celkových výkonech škol zřizovaných Ústeckým krajem.

Tab. č.

Podíl škol zřizovaných Ústeckým krajem na celkových výkonech v jednotlivých úrovních vzdělávání ve školním roce 2007/08

	MŠ ¹	ZŠ ²	SŠ ³	VOŠ ⁴	celkem
podíl výkonů škol zřizovaných ÚK na celkových výkonech v jednotlivých úrovních vzdělávání (v%)	0,6	4,0	86,4	91,4	28,9
podíl výkonů v jednotlivých úrovních vzdělávání na celkových výkonech škol zřizovaných ÚK (v%)	0,3	7,4	89,5	2,8	100,0

¹ - úroveň předškolního vzdělávání; běžné MŠ i MŠ pro děti s SVP vč. přípravného stupně ZŠ speciální; bez MŠ při ZZ

² - úroveň základního vzdělávání; běžné ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP; bez ZŠ při ZZ

³ - úroveň středního vzdělávání resp. vzdělávání v konzervatoři; vč. oborů nástaveb (L/5) a zkráceného středního studia (denní forma)

⁴ - úroveň vyššího odborného vzdělávání (denní forma)

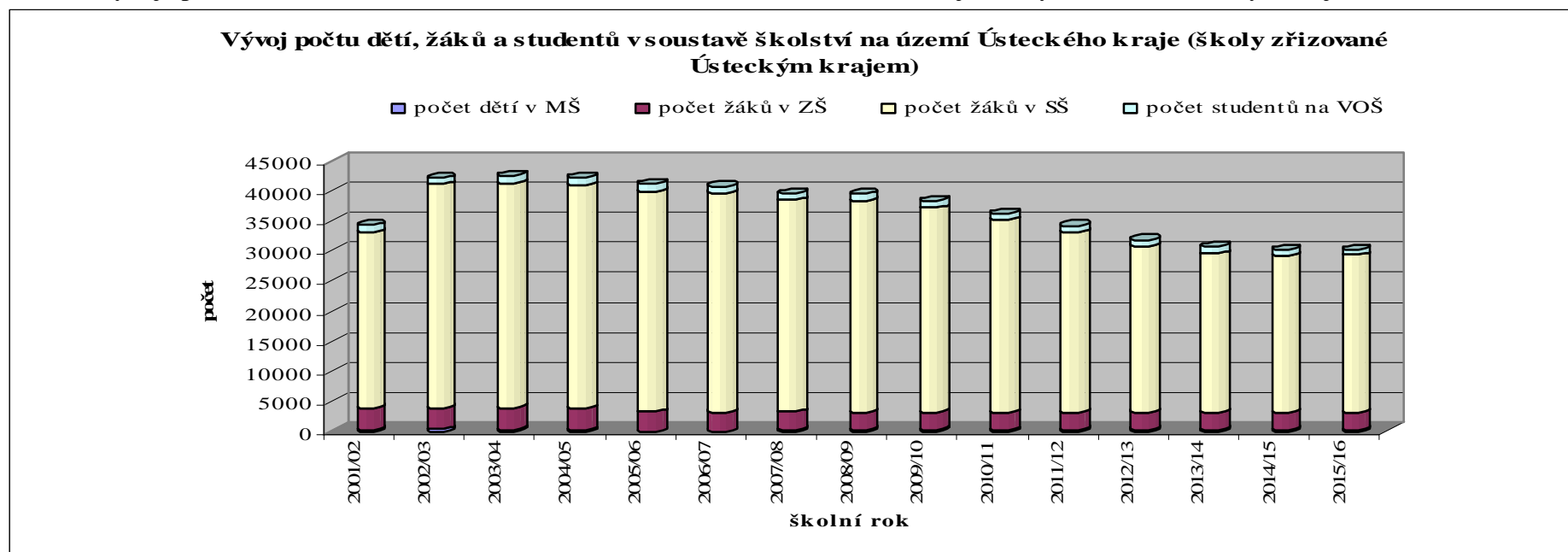
Zřizovatelská funkce Ústeckého kraje v úrovni předškolního a základního vzdělávání je dána pouze zajištěním vzdělávání pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Z tohoto důvodu není podíl kraje na těchto úrovních vzdělávání příliš vysoký (0,6% resp. 4,0%), takže i případný pokles počtu takových dětí a žáků celkový stav na školách zřizovaných krajem výrazně neovlivní. Dle predikce se bude počet dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na krajských mateřských a základních školách udržovat v konstantní výši.

Zcela odlišnou situaci lze očekávat ve vývoji velmi početné úrovně středního vzdělávání, která je z 86,4% tvořena žáky škol zřizovaných Ústeckým krajem. Z následujícího grafu lze vyčíst, že do roku 2015 klesne počet žáků krajských středních škol oproti školnímu roku 2006/07 o cca. 10 tisíc, což představuje 28%. Situace na vyšších odborných školách nebude již tak dramatická, nicméně i tam se předpokládá klesající trend.

Ve výsledku to znamená, že školy zřizované Ústeckým krajem přijdou v porovnání s aktuálním stavem do roku 2015 o více než čtvrtinu svých výkonů, v absolutním vyjádření bude úbytek činit cca. 10 tisíc osob. Je nasnadě, že hlavním důvodem je předpovídaný pokles počtu osob ve věkových ročnících odpovídajících úrovni středního vzdělávání (viz. výše).

Obr. č.

Predikce vývoje počtu dětí, žáků a studentů v soustavě školství na území Ústeckého kraje (školy zřizované Ústeckým krajem)

Seznam indikátorů kvantitativního vývoje vzdělávací soustavy Ústeckého kraje

Následující seznam ukazatelů mapujících kvantitativní vývoj vzdělávací soustavy vznikl jako součást Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje na základě usnesení Vlády ČR č. 98 ze dne 5.2.2007. Jeho cílem je sjednotit výpočty užívaných ukazatelů v jednotlivých krajích pro usnadnění vzájemné komparace vývoje vzdělávací soustavy v krajích a ČR jako celku. Mimo to by měl sloužit pro snazší plánování konkrétních cílů a také sledování jejich naplňování jak na krajské, tak centrální úrovni.

Materiál obsahuje sadu 32 indikátorů, pokrývajících v průřezu všechny stupně vzdělávání od předškolního až po vyšší odborné. Není-li uvedeno jinak, ukazatel vždy zohledňuje všechny školy a školská zařízení na území Ústeckého kraje bez rozdílu zřizovatele a týká se dětí, žáků a studentů v denní formě studia.

Ukazatel č. 1:

Podíl dětí ve věku 5 let navštěvujících mateřskou školu z věkové skupiny 5letých

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet dětí ve věku 5 let navštěvujících MŠ *	7 059	7 019	6 914	6 702	6 854	6 963	6 939
počet osob ve věku 5 let v populaci **	7 651	7 628	7 755	7 604	7 914	8 008	8 211
ukazatel č. 1 (cílová hodnota = 98%)	92,3%	92,0%	89,2%	88,1%	86,6%	87,0%	84,5%

* - děti, které v období daného školního roku dosáhnou 6 let; běžné MŠ i MŠ pro děti s SVP

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Školský zákon garantuje poslední rok předškolního vzdělávání před nástupem povinné školní docházky zdarma a ten by se tak měl týkat především dětí ve věku 5 let. Je předpokládáno, že ideálním stavem by bylo navyšování podílu 5letých v mateřských školách až k hodnotě cca 98%, kterého Ústecký kraj nedosahuje. Hodnota kolísá pod hranicí 90% a vývoj zatím nenaznačuje jednoznačný zvyšující se trend, v čemž není Ústecký kraj mezi ostatními výjimkou. Příčinou by mohla být například nedostatečná kapacita mateřských škol, jejich špatná dostupnost či nezájem rodičů i přes finanční zvýhodnění (nezpoplatnění) umisťovat děti do mateřských škol.

Ukazatel č. 2:

Střední délka vzdělávání v mateřských školách

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet dětí ve věku 2 a méně let navštěvujících MŠ *	1 651	1 836	1 823	1 531	1 720	1 683	1 806
počet dětí ve věku 3 let navštěvujících MŠ *	5 421	5 516	5 756	5 798	5 408	5 664	5 803
počet dětí ve věku 4 let navštěvujících MŠ *	6 753	6 711	6 622	6 795	6 629	6 713	6 829
počet dětí ve věku 5 let navštěvujících MŠ *	7 059	7 019	6 914	6 702	6 854	6 963	6 939
počet dětí ve věku 6 a více let navštěvujících MŠ *	1 788	1 764	1 633	1 729	1 605	1 506	1 504
počet osob ve věku 2 let v populaci **	7 568	7 842	7 978	8 262	8 313	8 552	8 127
počet osob ve věku 3 let v populaci **	7 707	7 578	7 869	8 001	8 262	8 332	8 057
počet osob ve věku 4 let v populaci **	7 599	7 745	7 615	7 896	8 009	8 259	7 960
počet osob ve věku 5 let v populaci **	7 651	7 628	7 755	7 604	7 914	8 008	8 211
počet osob ve věku 6 let v populaci **	8 078	7 689	7 623	7 760	7 621	7 910	7 930
ukazatel č. 2 (cílová hodnota = není stanovena)	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8	2,7	2,8

* - děti, které v období daného školního roku dosáhnou n let; běžné MŠ i MŠ pro děti s SVP

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Střední délka vzdělávání v sobě zahrnuje podíl účasti všech věkových skupin na předškolním vzdělávání a ve své podstatě značí průměrnou dobu strávenou v předškolním zařízení jedním dítětem. Z tabulky zřejmý pokles střední délky vzdělávání v mateřských školách je v současnosti jev patrný ve většině krajů, Ústecký nevyjímaje. Může se za tím skrývat nezáměr ze strany rodičů o umístění svých potomků do mateřských škol, ale může to značit (a to je vzhledem k narůstajícímu počtu dětí ve věku odpovídajícím mateřským školám v populaci velmi pravděpodobné) také problémy s nedostatečnými kapacitami mateřských škol, které nestíhají pokrývat poptávku ze strany rodičů. Poslední školní rok naznačuje obrat trendu.

Ukazatel č. 3:

Podíl nově přijatých do základního vzdělávání ve věku 7 a více let ze všech nově přijatých do základního vzdělávání

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých na ZŠ ve věku 7 a více let *	2 281	2 155	2 055	2 020	2 248	1 963	1 912
počet nově přijatých na ZŠ **	8 451	7 919	7 761	7 615	8 012	7 950	8 012
ukazatel č. 3 (cílová hodnota = klesající trend)	27,0%	27,2%	26,5%	26,5%	28,1%	24,7%	23,9%

* - běžné ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP

** - běžné ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP

Tento ukazatel mapuje, jak se vyvíjí podíl žáků, kteří zahajují povinnou školní docházku ve vyšším věku než v šesti letech. Předpokládá se, že by se počet těchto žáků neměl zvyšovat. Ve skutečnosti je ale podíl v jednotlivých letech spíše rozkolísaný a těžko je možné vysledovat jednoznačný trend vývoje. Pokud jde o výši podílu v mezikrajském srovnání, je Ústecký kraj lehce nad republikovým průměrem

Ukazatel č. 4 a č. 5:

Podíl žáků odcházejících z 5. ročníku základních škol do 8letých gymnázií a 8letých konzervatoří

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do 8letých oborů gymnázií a konzervatoří *	701	684	649	630	651	627	645
počet žáků 5. ročníku ZŠ v předchozím školním roce **	-	10 773	10 219	10 368	9 804	8 818	8 072
ukazatel č. 4 (cílová hodnota = 8%)	-	6,3%	6,4%	6,1%	6,6%	7,1%	8,0%

* - žáci denního studia 8letých oborů gymnázií (dle KKOv v oborech 7941K/8..) a konzervatoří

** - žáci 5. ročníku běžné ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP v předchozím školním roce

Podíl žáků odcházejících ze 7. ročníku základních škol do 6letých gymnázií

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do 6letých oborů gymnázií *	60	60	30	41	43	30	60
počet žáků 7. ročníku ZŠ v předchozím školním roce **	-	9 763	9 834	10 150	9 574	9 687	9 204
ukazatel č. 5 (cílová hodnota = 2%)	-	0,6%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,7%

* - žáci denního studia 6letých oborů gymnázií (dle KKOv v oborech 7941K/6..)

** - žáci 7. ročníku běžné ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP v předchozím školním roce

Uvedené ukazatele jsou uváděny společně, neboť hodnotí stejný proces – odchody z tradičních základních škol na 8letá a 6letá gymnázia, případně 8leté konzervatoře. Vzhledem k tomu, že by se mělo jednat o školy výběrové a svým způsobem „elitní“, neměl by podíl dětí do těchto škol odcházejících narůstat – Bílá kniha i DZ ČR proto stanovují optimální hodnoty – 8% odcházejících do 8letých škol (8letých gymnázií a 8letých konzervatoří) a 2% odcházejících do 6letých gymnázií z odpovídajících ročníků základních škol.

Stejně jako ve všech ostatních krajích dochází i v Ústeckém k nárůstu podílu odcházejících z 5. ročníků základních škol a kraj ve školním roce 2007/2008 dosáhl v tomto ukazateli ideální hodnotu.

Podíl odcházejících ze 7. ročníků základních škol do 6letých gymnázií se v posledních letech v průměru za ČR pohybuje okolo oné ideální hodnoty 2%, nicméně Ústecký kraj zde zaostává svou mezi kraji čtvrtou nejnižší hodnotu (6letý obor gymnázia je v kraji vyučován pouze na jedné škole).

Ukazatel č. 6:

Podíl žáků plnících povinnou školní docházku na 8letých a 6letých gymnáziích a 8letých konzervatořích

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet žáků 8letých a 6letých SŠ v ročnících odpovídajících PŠD *	2 868	2 856	2 782	2 716	2 683	2 614	2 598
počet žáků plnících PŠD na jakémkoli typu školy **	92 285	89 525	86 912	84 301	81 121	77 752	75 709
ukazatel č. 6 (cílová hodnota = není stanovena)	3,1%	3,2%	3,2%	3,2%	3,3%	3,4%	3,4%

* - žáci 1. - 4. ročníku 8letých oborů gymnázií (konzervatoří) a žáci 1. - 2. ročníku 6letých oborů gymnázií

** - žáci všech ročníků běžných ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP a žáci 1. - 4. ročníku 8letých oborů gymnázií (konzervatoří) a žáci 1. - 2. ročníku 6letých oborů gymnázií

Tento ukazatel logicky navazuje na předchozí dva. Mapuje podíl žáků, kteří plní povinnou školní docházku na jiných školách než tradičních základních školách. Pro tento ukazatel není stanovena žádná ideální hodnota, protože hodnota ukazatele se odvíjí přímo od podílů žáků na tyto školy nastupujících. I zde však platí, že jelikož se jedná o školy v jistém slova smyslu „výběrové“, neměl by podíl žáků těchto škol bezmezně narůstat. Nejstabilnější vývoj v tomto ohledu vykazuje ze všech krajů kraj Ústecký – lehce nad 3 %.

Ukazatel č. 7:

Podíl žáků, kteří ukončili školní docházku v nižším než 9. ročníku

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet žáků, kteří ukončili školní docházku na ZŠ v nižším než 9. ročníku *	1 172	1 138	920	908	846	736
počet žáků, kteří ukončili docházku na ZŠ absolvováním 9. ročníku ZŠ **	9 062	8 792	8 601	8 663	8 941	8 548
ukazatel č. 7 (cílová hodnota = není stanovena)	12,9%	12,9%	10,7%	10,5%	9,5%	8,6%

* - běžné ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP; bez žáků, kteří přešli na 8leté nebo 6leté obory gymnázií či 8leté obory konzervatoří

** - běžné ZŠ i ZŠ pro žáky s SVP

Ukazatel pomáhá sledovat velikost skupiny, která nezískala základní vzdělání. Z hlediska budoucí perspektivy se bude profilovat na pracovním trhu pravděpodobně jako problémová. Ústecký kraj dosahuje spolu s Karlovarským v tomto ukazateli nejvyšších hodnot, nicméně potěšující může být to, že z dlouhodobé perspektivy dochází k trvalému poklesu hodnot tohoto ukazatele.

Ukazatel č. 8:

Podíl přijatých do oborů středního vzdělávání vzhledem k absolventům povinné školní docházky

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oborů SŠ *	9 438	12 009	11 796	11 521	11 543	11 787	11 187
počet absolventů PŠD **	11 673	11 619	11 262	10 989	10 276	10 491	9 968
ukazatel č. 8 (cílová hodnota = není stanovena)	80,9%	103,4%	104,7%	104,8%	112,3%	112,4%	112,2%

* - žáci denního studia bez oborů nástaveb (L/5), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnicích odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

** - počet žáků, kteří v předchozím školním roce ukončili PŠD na běžných ZŠ i na ZŠ pro žáky s SVP, vč. žáků 8letých gymnázií a konzervatoří a 6letých gymnázií v ročnicích odpovídajících poslednímu ročníku ZŠ

Jedná se o ukazatel, který dává do vzájemného podílu nově přijaté do středního vzdělávání na straně jedné a absolventy povinné školní docházky na straně druhé. Tento podíl logicky nabývá hodnot větších než 100%, neboť ne všichni nově přijatí na střední školy přichází přímo z povinného školního vzdělávání – část z nich jsou starší a na střední školu jsou přijímáni opakovaně – ať už po úspěšném nebo neúspěšném absolvování jiné střední školy nebo jsou přijímáni rok nebo i více let po absolvování povinné školní docházky. Ústecký kraj se v tomto ukazateli pohybuje nepatrně nad úrovní republikového průměru.

Ukazatel č. 9:

Podíl nově přijatých do oborů středního vzdělávání z populace 15letých

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oborů SŠ *	9 438	12 009	11 796	11 521	11 543	11 787	11 187
počet osob ve věku 15 let v populaci **	11 005	10 781	10 955	10 483	10 577	10 625	10 069
ukazatel č. 9 (cílová hodnota = není stanovena)	85,8%	111,4%	107,7%	109,9%	109,1%	110,9%	111,1%

* - žáci denního studia bez oborů nástaveb (L/5), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnicích odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Tento ukazatel se v zásadě velmi podobá předchozímu, nově přijatí na střední školy však nejsou porovnáváni s počty absolventů povinné školní docházky, ale s počty osob ve věku 15 let, což je věk, který by měl odpovídat nástupu na střední školu. Tento podíl tradičně v republikovém měřítku přesahuje 100%, stejně tak je tomu i v Ústeckém kraji. Důvodem je to, že počet 14letých a mladších, kteří nastupují na střední školy, je zanedbatelný a část podílu nad 100% pochází z jiných věkových skupin (starších) a nebo (v mezikrajevém srovnání) z jiných krajů.

Ukazatel č. 10 a č. 11:

Podíl nově přijatých do oborů středního vzdělávání zakončených maturitní zkouškou

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oborů SŠ zakončených maturitou *	5 932	6 568	6 612	6 594	6 886	7 214	7 014
počet nově přijatých do oborů SŠ **	9 438	12 009	11 796	11 521	11 543	11 787	11 187
ukazatel č. 10 (cílová hodnota = 70 - 75%)	62,9%	54,7%	56,1%	57,2%	59,7%	61,2%	62,7%

* - žáci denního studia dle KKOv v oborech s písmenem K, M, L/0, vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnicích odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

** - žáci denního studia bez oborů nástaveb (L/5), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

Podíl nově přijatých do oborů středního vzdělávání nezakončených maturitní zkouškou

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oborů SŠ nezakončených maturitou *	3 506	5 441	5 184	4 927	4 657	4 573	4 173
počet nově přijatých do oborů SŠ **	9 438	12 009	11 796	11 521	11 543	11 787	11 187
ukazatel č. 11 (cílová hodnota = 25 - 30%)	37,1%	45,3%	43,9%	42,8%	40,3%	38,8%	37,3%

* - žáci denního studia dle KKOv v oborech s písmenem C, D, E, H, J

** - žáci denního studia bez oborů nástaveb (L/5), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

Uvedené ukazatele jsou vzájemně se doplňující (dohromady musí dosahované hodnoty dávat 100%), neboť střední vzdělání je zakončeno maturitní zkouškou nebo není zakončeno maturitní zkouškou. Cílem pro přijímání do středního vzdělávání zakončeného maturitní zkouškou bylo dosáhnout na republikové úrovni hodnoty 70 – 75% z nově přijatých na střední školy. Tím by podíl nově přijatých do středního vzdělávání nezakončeného maturitní zkouškou byl 25 – 30% z nově přijatých na střední školy. Z tabulky je patrný nárůst podílu přijímaných do oborů zakončených maturitní zkouškou, ke kterému dochází kromě Ústeckého i ve všech ostatních krajích. Hodnoty 70% se blíží kromě Prahy pouze kraje Zlínský a Jihomoravský. Na hodnoty tohoto ukazatele má vliv kromě spádovosti a dojížděk mezi kraji i tradice středního vzdělávání v jednotlivých krajích a také nabídka pracovních míst pro absolventy středních škol. Tytéž faktory pak jistě ovlivňují i podíl přijímaných do všeobecných oborů středního vzdělávání.

Ukazatel č. 12:

Podíl nově přijatých do oborů středního vzdělávání zakončených výučním listem

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oborů SŠ zakončených výučním listem *	3 227	5 005	4 873	4 603	4 490	4 475	4 100
počet nově přijatých do oborů SŠ **	9 438	12 009	11 796	11 521	11 543	11 787	11 187
ukazatel č. 12 (cílová hodnota = min. 15%)	34,2%	41,7%	41,3%	40,0%	38,9%	38,0%	36,6%

* - žáci denního studia dle KKOv v oborech s písmenem E, H

** - žáci denního studia bez oborů nástaveb (L/5), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

Tento ukazatel se velmi blíží hodnotám ukazatele č. 11, je však o něco nižší, neboť ne všichni nově přijatí do oborů nezakončených maturitní zkouškou nastupují do oborů zakončených výučním listem. Stanoveným ideálním cílem je, aby hodnota tohoto ukazatele neklesla pod 15% ze všech nově přijatých na střední školy. Nejblíže k uvedené minimální hodnotě se zatím přibližuje pouze kraj Praha, Ústecký kraj patří k republikovému nadprůměru..

Budoucí vývoj přijímání do těchto oborů je značně nejistý a je zde výrazné riziko, že při uvolňování kapacit středních škol (vlivem demografického propadu) dají uchazeči o střední vzdělávání přednost vzdělávání všeobecnému nebo sice odbornému, ale zakončenému alespoň maturitní zkouškou. Tím by demografický propad postihl právě přijímání do oborů nezakončených maturitní zkouškou (ukazatel č. 11) a zakončených získáním výučního listu.

Ukazatel č. 13:

Podíl nově přijatých do oborů všeobecného středního vzdělávání

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání SŠ *	1 625	1 569	1 817	1 804	1 988	2 092	1 940
počet nově přijatých do oborů SŠ **	9 438	12 009	11 796	11 521	11 543	11 787	11 187
ukazatel č. 13 (cílová hodnota = 35 - 40%)	17,2%	13,1%	15,4%	15,7%	17,2%	17,7%	17,3%

* - žáci denního studia dle KKOV v oborech 7941K (gymnázium) nebo 7842M (lyceum), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

** - žáci denního studia bez oborů nástaveb (L/5), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

Nejčastěji je v souvislosti s přechodem na terciární vzdělávání skloňován pojem všeobecné vzdělávání jako protipól vzdělávání odborného. Do všeobecného vzdělávání jsou řazena gymnázia (ročníky odpovídající středním školám) a dále obory lyceum. Předpokládá se, že všeobecné vzdělávání nejlépe připravuje budoucí absolventy na přechod do vyšší vzdělávací úrovně – na VOŠ nebo VŠ. Absolventi všeobecného vzdělávání také vykazují největší úspěšnost u přijímacího řízení na VOŠ a VŠ. Dlouhodobý záměr ČR stanovuje jako cílovou hodnotu podílu nastupujících do všeobecného vzdělávání 35% nově nastupujících na střední školy do školního roku 2010/11 a 40% do konce druhé dekády. Splnění tohoto cíle by měl částečně napomoci i předpokládaný demografický vývoj, kdy i při pouhém zachování počtů nově přijatých do všeobecného vzdělávání by mělo dojít k nárůstu podílu, neboť celkový počet nově přijatých na střední školy bude pravděpodobně klesat.

K největšímu rozvoji přijímaných do oborů všeobecného vzdělávání došlo v celorepublikovém měřítku (i v Ústeckém kraji) po roce 2003. Pokud jde o výši ukazatele, Ústecký kraj se spolu s Libereckým a Plzeňským řadí mezi ty, které ještě nepřekročily ani hranici 20%. V posledních letech je patrný nejednoznačný trend a podíl nově přijatých do všeobecného vzdělávání stále zůstává v porovnání s ostatními kraji nejnižší.

Ukazatel č. 14:

Podíl nově přijatých do oborů všeobecného středního vzdělávání z populace 15letých

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání SŠ *	1 625	1 569	1 817	1 804	1 988	2 092	1 940
počet osob ve věku 15 let v populaci **	11 005	10 781	10 955	10 483	10 577	10 625	10 069
ukazatel č. 14 (cílová hodnota = není stanovena)	14,8%	14,6%	16,6%	17,2%	18,8%	19,7%	19,3%

* - žáci denního studia dle KKOv v oborech 7941K (gymnázium) nebo 7842M (lyceum), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Ukazatel je vhodný pro srovnání s ukazatelem předchozím, v mezikrajském srovnání odhaluje lépe rozdíly a dává tušit migračním proudům žáků mezi kraji. Opět se zde ukazuje výjimečné postavení Prahy, kdy podíl nově přijatých do oborů všeobecného středního vzdělávání vztahený k počtu 15letých v Praze rychle roste a přibližuje se až k hranici 45%. V ostatních krajích je dosahovaná hodnota výrazně nižší, v Ústeckém dokonce stejně jako v Libereckém a Karlovarském nikdy nepřekročila 20%.

Ukazatel č. 15:

Podíl nově přijatých do oboru středního vzdělávání lyceum ze všech nově přijatých do oborů středního vzdělávání

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oboru lyceum na SŠ *	0	0	180	199	304	359	363
počet nově přijatých do oborů SŠ **	9 438	12 009	11 796	11 521	11 543	11 787	11 187
ukazatel č. 15 (cílová hodnota = není stanovena)	0,0%	0,0%	1,5%	1,7%	2,6%	3,0%	3,2%

* - žáci denního studia dle KKOv v oboru 7842M (lyceum)

** - žáci denního studia bez oborů nástaveb (L/5), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

Tento ukazatel plní několik funkcí – jednak pomáhá mapovat, k jakému vývoji došlo po zavedení oboru lyceum do vzdělávací soustavy, a jednak částečně odkrývá zdroj růstu podílu přijímání do oborů všeobecného vzdělávání (ukazatel č. 13), protože nově přijímání do oboru všeobecného středního vzdělávání mohou být přijati buď do oboru lyceum, anebo do oboru gymnázium (do ročníků odpovídajících 1. ročníku střední školy).

Dalo by se říci, že většina krajů zvolila spíše opatrnější přístup k zavádění oboru lyceum v prvních letech po jeho zavedení, v posledních letech však ve většině z nich dochází k masivnímu rozvoji tohoto oboru, např. v kraji Moravskoslezském je v současnosti dosahováno hodnot 6%. Ústecký kraj za tímto trendem se svými 3,2% nepatrně zaostává.

Ukazatel č. 16:

Podíl nově přijatých do oboru středního vzdělávání gymnázium ze všech nově přijatých do oborů středního vzdělávání

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oboru gymnázium na SŠ *	1 625	1 569	1 637	1 605	1 684	1 733	1 577
počet nově přijatých do oborů SŠ **	9 438	12 009	11 796	11 521	11 543	11 787	11 187
ukazatel č. 16 (cílová hodnota = není stanovena)	17,2%	13,1%	13,9%	13,9%	14,6%	14,7%	14,1%

* - žáci denního studia dle KKOv v oboru 7941K (gymnázium), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

** - žáci denního studia bez oborů nástaveb (L/5), vč. žáků 8letých a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol (bez žáků přijatých do 1. ročníků víceletých gymnázií)

Hodnota tohoto ukazatele pomáhá dokreslit ukazatel Podíl nově přijatých do oborů všeobecného středního vzdělávání ze všech nově přijatých do oborů středního vzdělávání. Ten lze rozložit na podíl nově přijatých do oboru gymnázium a do oboru lyceum ze všech nově přijatých do oborů středního vzdělávání. Snadno se tak odhalí příčiny nárůstu nebo poklesu podílu nově přijatých do oborů všeobecného středního vzdělávání. Z tabulky je patrné, že za nárůstem podílu nově přijatých do oborů všeobecného vzdělávání v posledních letech stojí, a nejen v Ústeckém kraji, především nárůst přijímání do oboru lyceum. Podíl nově přijatých do oboru gymnázium sice v některých krajích v posledních letech nepatrně narostl, v Ústeckém zůstává víceméně stabilní, když se pohybuje v rozmezí 14 – 15%.

Ukazatel č. 17:

Podíl nově přijatých do oborů konzervatoří z absolventů povinné školní docházky

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do oborů konzervatoří *	39	37	35	38	28	39	27
počet absolventů PŠD **	11 673	11 619	11 262	10 989	10 276	10 491	9 968
ukazatel č. 17 (cílová hodnota = není stanovena)	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,3%

* - žáci denního studia přijatí do 1. ročníku 6letých oborů konzervatoří a do ročníku odpovídajícímu 1. ročníku středních škol oborů 8letých konzervatoří (bez žáků přijatých do 1. ročníku 8letých oborů konzervatoří)

** - počet žáků, kteří v předchozím školním roce ukončili PŠD na běžných ZŠ i na ZŠ pro žáky s SVP, vč. žáků 8letých gymnázií a konzervatoří a 6letých gymnázií v ročnících odpovídajících poslednímu ročníku ZŠ

Ukazatel pomáhá mapovat podíl absolventů povinné školní docházky, kteří pokračují ve vzdělávací dráze na konzervatořích. Ústecký kraj podobně jako ostatní kraje nabízející vzdělávání v oborech konzervatoří dosahuje podílu nově přijatých do těchto oborů pod hranicí 0,5% z absolventů povinné školní docházky. Při mezikrajské komparaci je opět výjimečné postavení přisouzeno kraji Praha, kde do oborů konzervatoří každý rok nastupuje takový počet žáků, který odpovídá téměř 2% absolventů povinné školní docházky. Je však jasné, že Praha je opět spíše spádovým krajem pro zájemce o tyto obory z krajů jiných.

Ukazatel č. 18:

Podíl absolventů oborů středního vzdělávání z odpovídající věkové skupiny

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů oborů SŠ *	8 159	8 727	8 575	8 860	8 722	8 460
počet osob ve věku 19 let v populaci **	11 273	10 980	11 128	11 151	10 926	10 866
ukazatel č. 18 (cílová hodnota = není stanovena)	72,4%	79,5%	77,1%	79,5%	79,8%	77,9%

* - absolventi denního studia SŠ bez oborů nástaveb (L/5)

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Jedná se o ukazatel, který v podstatě doplňuje ukazatel č. 9 (Podíl nově přijatých na střední školy z populace 15letých), jenže ukazuje skutečné výstupy ze středního vzdělání. Je však třeba mít na paměti, že změny v podílech nově přijatých na střední školy, se na úrovni absolventů projeví až po několika letech (cca 3 – 4 letech, podle délky oborů). Zatímco podíl nově přijatých k populaci 15letých je stabilně nad hodnotou 100%, podíl absolventů středních škol k populaci 19letých je stabilně pod 100%, ve většině krajů se pohybuje zhruba v rozmezí hodnot 85–95%. Nižšího podílu je kromě Ústeckého kraje dosahováno ve Středočeském kraji (vliv Prahy) a dále pak v Karlovarském, Libereckém a Plzeňském. Jen podrobnější analýza v daných krajích by pomohla odhalit, zda je to způsobeno nižší úspěšností vzdělávání (a tedy větším podílem předčasných odchodů ze vzdělávání) nebo spádovostí a dojížděnkou mezi kraji.

Ukazatel č. 19, č. 20 a č. 21:

Podíl absolventů oborů středního vzdělávání délky 4 roky z odpovídající věkové skupiny

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů oborů SŠ délky 4 roky *	4 329	5 033	5 071	5 291	5 386	5 368
počet osob ve věku 19 let v populaci **	11 567	11 273	10 980	11 128	11 151	10 926
ukazatel č. 19 (cílová hodnota = není stanovena)	37,4%	44,6%	46,2%	47,5%	48,3%	49,1%

* - absolventi denního studia SŠ délky 4 roky bez oborů nástaveb (L/5), vč. absolventů oborů 6 letých a 8letých gymnázií

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Podíl absolventů oborů středního vzdělávání délky 3 roky z odpovídající věkové skupiny

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů oborů SŠ délky 3 roky *	3 378	3 419	3 199	3 334	3 086	2 879
počet osob ve věku 18 let v populaci **	11 244	10 923	11 095	11 103	10 881	11 017
ukazatel č. 20 (cílová hodnota = není stanovena)	30,0%	31,3%	28,8%	30,0%	28,4%	26,1%

* - absolventi denního studia SŠ délky 3 roky bez oborů nástaveb (L/5)

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Podíl absolventů oborů středního vzdělávání délky 2 roky z odpovídající věkové skupiny

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů oborů SŠ délky 2 roky *	364	268	285	227	242	210
počet osob ve věku 17 let v populaci **	10 899	11 081	11 084	10 832	10 998	10 488
ukazatel č. 21 (cílová hodnota = není stanovena)	3,3%	2,4%	2,6%	2,1%	2,2%	2,0%

* - absolventi denního studia SŠ délky 2 roky bez oborů nástaveb (L/5)

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Tyto 3 stejně konstruované ukazatele podrobněji rozebírají ukazatel předchozí. Ten svou konstrukcí připomíná tzv. „hrubou míru“, kdy absolventi byli vztahováni k jednomu věku bez ohledu na délku studovaného oboru (byl přitom opomíjen fakt, že absolventi kratších oborů středního vzdělávání absolvují ve věku nižším). Tyto 3 ukazatele vztahují absolventy 4letých oborů středního vzdělávání k osobám ve věku 19 let, absolventy 3letých oborů k osobám 18letým a absolventy oborů 2letých k osobám ve věku 17 let v dané populaci. Absolventi 8letých a 6letých gymnázií jsou zahrnuti mezi absolventy 4letých oborů středního vzdělávání, neboť u těchto oborů odpovídají střednímu vzdělávání právě poslední 4 ročníky. Součet těchto tří ukazatelů však nutně nemusí odpovídat hodnotě ukazatele předchozího – v předchozím ukazateli jsou zahrnuti i absolventi jiných délek vzdělávání než 2 až 4 roky (například oborů 5letých). Takový součet by navíc musel být prováděn za po sobě jdoucí roky, aby se ukazatel stále vztahoval ke stejné skupině osob objevující se ve jmenovateli jednotlivých zlomků.

Z uvedených tabulek vyplývá, že největší rozdíly mezi jednotlivými kraji se projevují u absolventů 4letých oborů – tam jasně dominuje Praha doprovázená narůstajícím podílem v kraji Zlínském a Jihomoravském. Ústecký kraj i přes stále rostoucí podíl zaujímá mezi kraji čtvrtou pozici od konce. U 3letých oborů je situace mezi kraji relativně vyrovnaná, podobně jako v Ústeckém i ve všech ostatních (kromě Prahy a Středočeského kraje) osciluje kolem úrovně 30%. Absolventi 2letých oborů tvoří ve většině krajů nejmenší podíl na odpovídající věkové skupině a jejich podíl zde navíc relativně rychle klesá. Nicméně v Ústeckém kraji (a stejně tak v Karlovarském a Libereckém) si toto vzdělávání stále ještě udržuje silnější postavení, drží se zhruba o 1,5% nad republikovým průměrem.

Ukazatel č. 22 a č. 23:

Podíl absolventů oborů středního vzdělávání zakončených maturitní zkouškou ze všech absolventů oborů středního vzdělávání

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů oborů SŠ zakončených maturitou *	4 407	5 033	5 071	5 291	5 386	5 368
počet absolventů oborů SŠ **	8 159	8 727	8 575	8 860	8 722	8 460
ukazatel č. 22 (cílová hodnota = není stanovena)	54,0%	57,7%	59,1%	59,7%	61,8%	63,5%

* - absolventi denního studia dle KKOv v oborech s písmenem K, M, L/0

** - absolventi denního studia SŠ bez oborů nástaveb (L/5)

Podíl absolventů oborů středního vzdělávání nezakončených maturitní zkouškou ze všech absolventů oborů středního vzdělávání

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů oborů SŠ nezakončených maturitou *	3 752	3 694	3 504	3 569	3 336	3 092
počet absolventů oborů SŠ **	8 159	8 727	8 575	8 860	8 722	8 460
ukazatel č. 23 (cílová hodnota = není stanovena)	46,0%	42,3%	40,9%	40,3%	38,2%	36,5%

* - absolventi denního studia dle KKOv v oborech s písmenem C, D, E, H a J

** - absolventi denního studia SŠ bez oborů nástaveb (L/5)

Ukazatel logicky navazuje na ukazatele č. 10 a č. 11, který mapuje nově přijímané v dělení podle oborů zakončených maturitní zkouškou a nezakončených maturitní zkouškou. Tento ukazatel pak mapuje skutečné výstupy středního vzdělávání ve stejném dělení. Opět se jedná o ukazatele, které se vzájemně hodnotově doplňují do 100%. Hodnoty dosahované v jednotlivých krajích, Ústecký nevyjímaje, se velmi podobají hodnotám podílu nově přijatých do oborů středního vzdělávání zakončených maturitní zkouškou. V absolutním vyjádření je Ústecký kraj s 63,5% podílu absolventů středního vzdělání zakončených maturitní zkouškou nepatrně pod republikovým průměrem.

Ukazatel č. 24:

Podíl absolventů oborů středního vzdělávání s potencionální možností dalšího vzdělávání na terciální úrovni

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů oborů SŠ zakončených maturitou, nástaveb a zkráceného středního studia *	4 908	5 592	5 672	5 948	6 006	6 013
počet absolventů oborů SŠ **	8 656	9 279	9 172	9 515	9 337	9 105
ukazatel č. 24 (cílová hodnota = není stanovena)	56,7%	60,3%	61,8%	62,5%	64,3%	66,0%

* - absolventi denního studia dle KKOv v oborech s písmenem K, M, L/0, L/5 a zkráceného středního studia pro získání středního vzdělání (všichni, neboť maturitu mají z předchozího vzdělávání)

** - absolventi denního studia SŠ včetně oborů nástaveb (L/5) a zkráceného středního studia

Jedná se spíše o doplňkový ukazatel, který mapuje podíl osob, které mají teoretickou možnost po absolvování střední školy pokračovat ve vzdělávání na úrovni terciární. Z tohoto důvodu je ukazatel konstruován odlišně než předchozí a do výpočtu jsou zahrnuti i absolventi zkráceného středního studia pro získání středního vzdělání i nástavbového studia, neboť i oni mohou pokračovat ve vzdělávací dráze na terciární úrovni. V současné době lze tedy konstatovat, že mezi absolventy středních škol (včetně absolventů zkráceného středního studia a nástavbového studia) narůstá podíl těch, kteří mají teoretickou možnost pokračovat ve vzdělávání na terciární úrovni – jejich podíl se v republikovém měřítku přibližuje k hranici 70%, v Ústeckém kraji se dostal již na 66%.

Ukazatel č. 25:

Podíl absolventů středního vzdělávání, kteří získali všeobecné vzdělání

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů všeobecného středního vzdělávání *	892	1 427	1 501	1 428	1 460	1 655
počet absolventů oborů SŠ **	8 159	8 727	8 575	8 860	8 722	8 460
ukazatel č. 25 (cílová hodnota = není stanovena)	10,9%	16,4%	17,5%	16,1%	16,7%	19,6%

* - absolventi denního studia dle KKOv v oborech 7941K (gymnázium) nebo 7842M (lyceum)

** - absolventi denního studia SŠ bez oborů nástaveb (L/5)

Ukazatel dokresluje vývoj ukazatele č. 13, který sleduje podíl nově přijatých na střední školy do oborů poskytujících všeobecné vzdělání ze všech nově přijatých na střední školy. Vývoj tohoto ukazatele je však zatím rozkolísanější, než je tomu u podílů z nově přijatých na střední školy. Důvodem je to, že nárůst podílu mezi nově přijatými se u absolventů projeví až s odstupem cca 4 let. V současné době střední školství produkuje ze všech krajů jeden z nejmenších podílů všeobecně vzdělaných absolventů v kraji Ústeckém. Současné hodnoty však odráží (spíše než reálnou situaci) situaci mezi nově přijatými na střední školy před 4mi lety, tedy mezi přijatými ve školním roce 2003/04 a dříve.

Ukazatel č. 26:

Podíl nově přijatých do nástavbového studia z absolventů 3letých oborů středního vzdělávání s výučním listem skupiny oborů E a H

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do nástavbového studia *	652	1 042	999	1 069	972	964	931
počet absolventů SŠ v 3letých oborech s výučním listem **	2 000	3 378	3 419	3 199	3 323	3 080	2 862
ukazatel č. 26 (cílová hodnota = není stanovena)	32,6%	30,8%	29,2%	33,4%	29,3%	31,3%	32,5%

* - žáci denního studia dle KKOv v oborech s písmenem L/5

** - absolventi denního studia dle KKOv v oborech s písmenem E a H v délce 3 roky v předchozím školním roce

Míra, v jaké absolventi středních škol, kteří získali výuční list v 3letých oborech skupiny E a H, pokračují ve vzdělávání v nástavbovém studiu, se mezi jednotlivými kraji velmi liší. Tradičně nejvyšší hodnota je dosahována v Praze, kde téměř dosahuje 45%. Pokud jde o Ústecký kraj, zde hodnota dlouhodobě kolísá kolem 30%, což jej řadí nepatrně nad republikový průměr.

Ukazatel č. 27:

Podíl nově přijatých do nástavbového studia v ostatních formách vzdělávání ze všech nově přijatých do nástavbového studia

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých do nástavbového studia v ost. formách studia *	808	871	1 035	973	934	861	1 028
počet nově přijatých do nástavbového studia ve všech formách studia **	1 460	1 913	2 034	2 042	1 906	1 825	1 959
ukazatel č. 27 (cílová hodnota = není stanovena)	55,3%	45,5%	50,9%	47,6%	49,0%	47,2%	52,5%

* - žáci ostatních forem studia dle KKOv v oborech s písmenem L/5

** - žáci všech forem studia (denní + ostatní) dle KKOv v oborech s písmenem L/5

Ukazatel byl doplněný do základní sady na základě snahy postihnout vývoj přijímání do nástavbového studia v jiných formách vzdělávání než ve formě denní. Podíl nově přijatých do ostatních forem vzdělávání v nástavbovém studiu se pohybuje okolo úrovně 50%, protože se ale jedná o relativně malé hodnoty sledovaných počtů, je vývoj v jednotlivých letech do jisté míry rozkolísaný. Ústecký kraj zde dosahuje hodnot republikového průměru.

Ukazatel č. 28:

Podíl žáků nástavbového studia ze všech žáků oborů středního vzdělávání (vč. žáků nástavbového a zkráceného středního studia)

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet žáků nástavbového studia *	1 120	1 703	1 797	1 834	1 830	1 742	1 642
počet žáků oborů SŠ celkem **	33 346	42 042	42 330	42 332	42 109	41 966	41 451
ukazatel č. 28 (cílová hodnota = není stanovena)	3,4%	4,1%	4,2%	4,3%	4,3%	4,2%	4,0%

* - žáci denního studia dle KKOv v oborech s písmenem L/5

** - žáci denního studia SŠ vč. oborů nástaveb (L/5) a zkráceného středního studia

Tento ukazatel je konstruován odlišně od úvodních pravidel, aby bylo k čemu vztahovat počty žáků nástavbového studia, museli být žáci nástavbového studia zahrnuti i mezi žáky středních škol celkem (a to spolu se žáky zkráceného středního studia).

Jen ve třech krajích je podíl žáků nástavbového studia mezi všemi žáky středních škol nad úroveň 5% – v kraji Plzeňském, Olomouckém a Zlínském. Ústecký kraj se stejně jako většina ostatních krajů pohybuje okolo úrovně 4 %.

Ukazatel č. 29:

Podíl absolventů nástavbového studia ze všech absolventů oborů středního vzdělávání (vč. absolventů nástavbového a zkráceného středního studia)

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů nástavbového studia *	501	559	601	657	620	645
počet absolventů oborů SŠ celkem **	8 656	9 279	9 172	9 515	9 337	9 105
ukazatel č. 29 (cílová hodnota = není stanovena)	5,8%	6,0%	6,6%	6,9%	6,6%	7,1%

* - absolventi denního studia dle KKOv v oborech s písmenem L/5

** - absolventi denního studia SŠ vč. oborů nástaveb (L/5) a zkráceného středního studia

Tento ukazatel je konstruován stejně jako předchozí, tzn. že mezi absolventy středních škol celkem zahrnuje i absolventi nástavbového studia (včetně absolventů zkráceného středního studia). I v tomto ukazateli se Ústecký kraj se svými 7,1% drží republikového průměru.

Ukazatel č. 30:

Podíl nově přijatých na VOŠ přímo po složení maturitní zkoušky

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých na VOŠ přímo po složení maturity *	443	419	548	442	388	376	353
počet nově přijatých na VOŠ **	528	560	687	554	555	510	522
ukazatel č. 30 (cílová hodnota = není stanovena)	83,9%	74,8%	79,8%	79,8%	69,9%	73,7%	67,6%

* - studenti denního studia dle KKOv v oborech s písmenem N (bez oborů konzervatoří), kteří v předchozím školním roce složili maturitní zkoušku

** - studenti denního studia dle KKOv v oborech s písmenem N (bez oborů konzervatoří)

Poslední tři ukazatele č. 30, č. 31 a č. 32 se vztahují k vyššímu odbornému vzdělávání. První mapuje, jaký podíl nově přijatých na tento typ škol nastupuje do prvního ročníku přímo po absolvování střední školy a po složení maturitní zkoušky. Vývoj hodnot tohoto ukazatele je v jednotlivých letech poměrně rozkolísaný, což je dáno i tím, že se jedná o relativně malé počty osob. Navzdory tomu je situace v jednotlivých krajích dost vyrovnaná. Nižších hodnot ukazatel nabývá v kraji Praha (kde mají čerství maturanti větší možnost ihned pokračovat ve vzdělávání na vysoké škole a pokud neuspějí v přijímacím řízení na vysokou školu, mohou se věnovat jiným formám vzdělávání), Ústecký kraj nijak nevybočuje z republikového průměru.

Ukazatel č. 31:

Podíl nově přijatých na VOŠ z odpovídající věkové skupiny

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
počet nově přijatých na VOŠ *	528	560	687	554	555	510	522
počet osob ve věku 19 let v populaci **	11 567	11 273	10 980	11 128	11 151	10 926	10 866
ukazatel č. 31 (cílová hodnota = není stanovena)	4,6%	5,0%	6,3%	5,0%	5,0%	4,7%	4,8%

* - studenti denního studia dle KKOv v oborech s písmenem N (bez oborů konzervatoří)

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Tento ukazatel spíše mapuje zájem o vzdělávání se na vyšších odborných školách jako celku bez rozlišování, zda jsou nově přijatí „čerství“ absolventi středních škol, nebo maturitu složili již v dřívější době. Pro porovnání počtu zájemců mezi kraji je užíván jejich podíl k počtu osob 19letých v populaci. Podle hodnot ukazatele se zdá být největší zájem o VOŠ v Praze, kde teoreticky pokračuje ve vzdělávání na VOŠ cca 16% z 19letých osob. Je však nutné si opět uvědomit spádovost tohoto kraje. Většina ostatních krajů se pohybuje spíše pod průměrem ČR, v Ústeckém kraji bylo například ve školním roce 2006/07 dosahováno třetí nejnižší hodnoty.

Ukazatel č. 32:

Podíl absolventů VOŠ z odpovídající věkové skupiny

	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
počet absolventů na VOŠ *	361	195	286	316	345	269
počet osob ve věku 22 let v populaci **	13 746	12 176	11 625	11 642	11 356	11 019
ukazatel č. 32 (cílová hodnota = není stanovena)	2,6%	1,6%	2,5%	2,7%	3,0%	2,4%

* - absolventi denního studia dle KKOv v oborech s písmenem N (bez oborů konzervatoří)

** - k 31.12. roku, v němž začíná daný školní rok

Tento ukazatel dokresluje ukazatel předchozí – mapuje skutečné výstupy z vyšších odborných škol a pro možnost mezikrajového srovnání jsou absolventi VOŠ vztahováni k populaci 22letých, což by teoreticky měl být věk, ve kterém by VOŠ měly být standardně dokončovány. Ústecký kraj zde dosahuje hodnot, které jej řadí mezi republikový podprůměr.

XII. Závěr

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji je zpracován v návaznosti na obdobný materiál schválený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a orgány Ústeckého kraje v roce 2007.

Podklady pro jeho tvorbu získávali zaměstnanci Krajského úřadu Ústeckého kraje ve spolupráci s Českým statistickým úřadem, úřady práce v kraji, hospodářskými komorami a zaměstnavatelskými svazy. Za významné lze považovat konzultace s Výborem pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost Zastupitelstva Ústeckého kraje, řediteli škol a školských zařízení v kraji. Zohledněny byly také poznatky vyplývající z diskuzí s obcemi v rámci nepřetržité komunikace. Jako zcela nenahraditelná se jeví úzká spolupráce s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, nutná při realizaci probíhající transformace směřující k vytvoření efektivní krajské vzdělávací soustavy, jež reaguje na nové podmínky.

Vytvořený dokument si klade za cíl nastavit podmínky pro další vývoj školství v Ústeckém kraji v následujícím období. Tato cesta si vyžádá spolupráci jak s ústředními úřady, vzdělávacími institucemi a zaměstnavateli, tak i s jinými organizacemi kraje a nepochybně přispěje k dalšímu rozvoji vzdělanostní úrovně obyvatel Ústeckého kraje.

Přehled použitých zkratk

APZ	- aktivní politika zaměstnanosti
ABS	- absolutně
CAF	- Common Assessment Framework - Společný hodnotící rámec
COP	- centrum odborné praxe
CZESHA	- Unie školských asociací ČR – sekce Ústeckého kraje
ČEZ	- České energetické závody
ČR	- Česká republika
ČŠI	- Česká školní inspekce
DD	- dětský domov
DM	- domov mládeže
DPL	- dětská psychiatrická léčebna
EFQM	- European Foundation for Quality Management (Česká asociace pro podnikatelskou úspěšnost)
ESF	- Evropský sociální fond
EU	- Evropská unie
EVVO	-environmentální výchova, vzdělávání a osvěta
HDP	- hrubý domácí produkt
HPH	- hrubá přidaná hodnota
HW	- hardware
ICT	- informační a komunikační technologie
IPS	- informační a poradenské středisko pro volbu a změnu povolání
ISO/IWA	- Evropská norma pro řízení kvality managementu v organizacích
ISŠ	- integrovaná střední škola
JAME	- jazyková metodika
KKOV	- klasifikace kmenových oborů vzdělání
KROS	- Krajská rada odborů ve školství
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	- mateřská škola
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NNO	- nestátní nezisková organizace
NÚOV	- Národní ústav odborného vzdělávání
OECD	- Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP RLZ	- operační program rozvoje lidských zdrojů
OSVČ	- osoba samostatně výdělečně činná
OŠD	- odklad školní docházky
OU	- odborné učiliště (pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)
PAŽIT	- Program aktivního života
PCS	- poradenské centrum služeb pro školu, děti a mládež
PISA	- Programme for International Student Assessment
PPP	- pedagogicko-psychologická poradna
PrŠ	- praktická škola
ROČ	- ročník
RVP	- rámcový vzdělávací program
Sb.	- sbírky
SBDL	- sčítání lidí, bytů a domů
SIPVZ	- státní informační politika ve vzdělávání
SOŠ	- střední odborná škola

SOU	- střední odborné učiliště
SP	- státní program pilotního ověření nového modelu závěrečných a maturitních zkoušek
PILOT	
SPC	- speciální pedagogické centrum
SPgŠ	- střední pedagogická škola
SPCH	- specifická porucha chování
SPŠ	- střední průmyslová škola
SPU	- specifická porucha učení
SROP	- společný regionální operační program
SÚPM	- společensky účelné pracovní místo
SW	- software
SZaŠ	- střední zahradnická škola
SZeŠ	- střední zemědělská škola
ŠVP	- školní vzdělávací program
TOS	- Továrna obráběcích strojů
U	- učiliště
UJEP	- Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
ÚK	- Ústecký kraj
UNIV	- uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení
ÚP	- úřad práce
USO	- úplné střední odborné vzdělání
ÚSP	- ústav sociální péče
ÚSV	- úplné střední vzdělání
VOŠ	- vyšší odborná škola
VŠCHT	- Vysoká škola chemickotechnologická
VÚP	- Výzkumný ústav pedagogický
ZP	- zdravotně postižený
ZŠ	- základní škola
ZUŠ	- základní umělecká škola
ZV	- základní vzdělávání